

Єрмака хочуть послати на... поліграф

Живучість радянської
номенклатури в президентських
провулках Хрещатого яру
» стор. 4

Нересурсний ресурс?

Уряд затвердив
Стратегію
демографічного
розвитку України на
період до 2040 року

» стор. 3

Треті у світі

Українська збірна
вперше в історії
піднялася на
планетарний
п'єдестал

» стор. 14

Україна молода

Середа, 9 жовтня 2024 року

№41 (6005)

4820094140033

Учорашні курси
НБУ:
1\$ = 41,400 грн
1€ = 45,630 грн

Чужих б'ємо, своїх не кидаємо

ЗСУ знищили важливий для логістики ворога нафтовий термінал
у Криму і звільнили з пастки своїх побратимів

» стор. 2

Горить Феодосійський нафтоперевалочний термінал (окупований Крим, 7 жовтня 2024 року).
Фото з сайту suspilne.media.

«Агресор намагається знов зруйнувати судноплавство в Чорному морі та підірвати українські зусилля з гарантування продовольчої безпеки. Наслідком цього може бути тільки зростання нестабільності в чутливих регіонах світу, які залежать від імпорту продовольства, й неспокою в міжнародних відносинах».

Олексій Кулеба
віцепрем'єр-міністр з відновлення
України

■ НА ФРОНТІ

Чужих б'ємо, своїх не кидаємо

ЗСУ знищили важливий для логістики ворога нафтовий термінал у Криму і звільнили з пастки своїх побратимів

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Кремлівського іменинника українські війська «привітали» потужним «феєрверком» у Феодосії, де від прильоту БПЛА спалахнув найбільший у Криму нафтовий термінал. За об'ємом збереження і транспортування палива його вважають головним логістичним вузлом у забезпеченні рашистської армії на південному фронті. Його об'єм — 250 тисяч тонн паливних матеріалів.

Але й це ще не все. За даними Радіо Свобода, цю знакову нафтобазу захищав самостійний зенітний ракетно-гарматний комплекс «Панцир-С1», який вважається однією

з найпотужніших систем ППО у ворожій армії. Для прикладу, саме таку «машину» було встановлено в районі нафтобази в Туапсе і навіть поблизу резиденції путіна в ново-огарьово. Отож міфи про могутність ракетно-космічних військ московії продовжують лопатися, як мильні бульбашки.

А ще окупанти продовжують кошмарити українські міста. Після хвилі дронних атак і бомбардувань КАБама, які прилітають щочасно, 7 жовтня рашисти запустили три високошвидкісні ракети Х-47М2 «Кинджал». Дві з них були збиті на Київщині, а одна таки долетіла до аеродрому в Старокостянтинівій Хмельницької області.

Того ж дня росіяни атакували балістичними ракетами портову інфраструктуру Одеси. Одна людина загинула, ще п'ятеро іноземців поранено. Віцепрем'єр-міністр з відновлення України Олексій Кулеба вважає, що йдеться про цілеспрямовану практику залякування та перешкоджання роботі Українського морського коридору. «Таким чином агресор намагається знов зруйнувати судноплавство в Чорному морі та підірвати українські зусилля з гарантування продовольчої безпеки, — повідомив він у Телеграмі. — Наслідком цього може бути тільки зростання нестабільності в чутливих регіонах світу, які залежать

від імпорту продовольства, й неспокою в міжнародних відносинах».

Тим часом на Донецькому напрямку рашисти обрали чергове місто для його повного знищення. Як повідомила речниця ОТУ «Луганськ» Анастасія Бобовнікова в ефірі телемарафону, окупантам вдалося проникнути у Торецьк. Ситуація там дуже важка. Запеклі бої ведуться буквально за кожен під'їзд. Утім оцінити, яку частину міста контролює ворог, наразі сказати неможливо, оскільки в ході боїв підрозділи Сил оборони контратакують і повертають втрачені позиції.

На Лиманському напрямку теж тривають запеклі бої. Нашим захисникам доводить-

ся битися буквально за кожен метр рідної землі. Днями під час пересування між позиціями на лінії бойового зіткнення четверо українських військовослужбовців потрапили в засідку, влаштовану диверсійною групою противника у кількості до 10 осіб. Як повідомила ТГр «Кремінна», їм на виручку вирушили бійці з Третьої окремої штурмової бригади. Догнали противника майже біля їхніх позицій. Покинувши полонених, рашисти кинулися захищатися. У підсумку, бойові позиції ЗСУ на цій ділянці фронту було відновлено, а четверо захоплених орками піхотинців успішно повернулися до своєї військової частини. ■

■ УСЕ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ

Транш підтримки

Черкащани передали на фронт антидронові комплекси та зарядні станції на 4 мільйони гривень

Для 118-ї бригади ТрО ЗСУ Черкащина передала черговий транш підтримки.
Фото Черкаської ОВА.

Людмила НІКІТЕНКО

Традиційна підтримка нашим захисникам від Черкаської області: для 118-ї бригади територіальної оборони ЗСУ, а також іще кількох підрозділів від Шевченкового краю передано черговий пакет допомоги. Про це повідомляє голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець.

За його словами, формували все, згідно із запитом від бійців. «Із переданого: два антидронові комплекси та ретранслятор. Ще — 22 зарядні станції різної модифікації. Також подбали й про побутове: відправили майже тисячу польових ліжок», — розповідає очільник Черкаської області.

Закупили все коштом обласного бюджету за відповідною програмою. Загалом на майже 4 млн грн. Нагадаємо, нещодавно Ігор Табурець відвідав бійців 118-ї бригади ТрО та 58-ї мотопіхотної бригади, які виконують бойові завдання на східному напрямку. Принагідно тоді передав оборонцям близько 200 FPV-дронів з необхідним устаткуванням.

До речі, до переданого на фронт підсилення, про свою підтримку повідомила й Тернівська громада Черкаського району, яка коштом місцевого бюджету придбала для бійців засіб радіоелектронної боротьби та потужний генератор. Цього разу його передали для 254-го окремого батальйону територіальної оборони 118-ї окремої бригади територіальної оборони Збройних сил України. ■

■ ЖНИВА

Як буряк за чуб взяли та угору потягли

Аграрії Черкащини вже зібрали понад 2,3 млн тонн збіжжя

На полях Черкащини триває збір цукрового буряку.
Фото Черкаської ОВА.

Людмила НІКІТЕНКО

Черкаські аграрії продовжують жнивувати і вже зібрали понад 2,3 млн тонн збіжжя. Про це «Україні молодій» повідомили в Черкаській ОВА.

За словами голови Черкаської обласної військової адміністрації Ігоря Табурця, це ще проміжний результат: «Середня урожайність цього року у нас становить 59,7 ц/га. Торік була дещо меншою. Ми незмінно в п'ятірці лідерів серед областей України». Також, додає він, господарники збира-

ють зараз пізні зернові й технічні культури. Приміром, лише кукурудзи вже намолотили 996 тис. тонн, а цукрового буряку накопало 238 тис. тонн.

«Водночас наші аграрії дбають і про свою технічну міць. Сільгоспвиробники області у топ-5 за кількістю заявок на компенсацію вартості придбаної техніки», — додає голова Черкаської ОВА. За вісім місяців цього року, уточнює він, черкаські сільгоспвиробники подали 76 заявок за цією державною програмою. Уже придбали 89 одиниць техніки та обладнання. ■

Наталія НАПАДОВСЬКА

■ ДЕМОГРАФІЯ

Нересурсний ресурс?

Уряд затвердив Стратегію демографічного розвитку України на період до 2040 року

Стратегія мала б визначити чіткі напрями вирішення демографічної кризи, яка є і має поглибитися у майбутньому. Але більше половини документа (а це 29 сторінок) зайняв перелік абстрактних формулювань: опис мети і завдань, загального стану речей, згадування різних досліджень і повторення вже багато разів декларованих тенденцій.

Ситуацію в Україні інакше, як демографічною катастрофою, не назвеш. На початок 2022 року населення України становило 42 млн, до липня 2024 року вже зменшилося до 35,8 млн (на підконтрольних територіях — 31,1 млн людей). До 2051 року населення України може скоротитися до 25 мільйонів. Такий прогноз виклав Інститут демографії та проблем якості життя НАН України у Стратегії. Основні виклики: міграція, низька народжуваність, погіршення здоров'я та висока смертність чоловіків. Триває війна, тож Стратегія створена «для протидії викликам агресії з боку росії».

Україна стрімко старішає. Поріг відтворення покоління становить 2,05 дитини на одну жінку. Середня кількість пологів на одну жінку в ЄС становить 1,53 у 2021 році. Цей показник залишається досить стабільним протягом останніх десяти років. В Україні, за даними Фонду ООН у галузі народонаселення, рівень народжуваності становить 1,435 (за 2023 рік). Хоча Світовий банк дає гірші показники — 1,2 (2021). ООН прогнозує нам у 2050 році рівень народжуваності 1,6. Але як цього досягти?

Заступниця міністра соціальної політики Дарина Марчак заспокоює: «Додатком до стратегії буде окремий документ — План заходів, який міститиме детальний набір завдань і кроків з їх досягнення».

Пріоритетом Стратегії є підтримка сімей. На рівні загальних фраз у ній прописані тези щодо доступності якісної шкільної і дошкільної освіти, медицини. Але немає конкретних кроків чи конкретних механізмів підтримки сімей з дітьми. В документі зазначається, що прямі виплати за народження дитини не завжди спрацьовують, бо зазвичай вони є ключовим стимулом лише для малозабезпечених верств населення. Тож якщо йдеться про демографію, то писати абстрактне «надання житла» без визначення, з яких коштів це житло надаватиметься, — не має сенсу.

Втім сім'ям з дітьми можна реально запропонувати податкові пільги. У розвинених країнах різні рівні податків на працю для одинака та глави сім'ї. Наприклад, у сусідній Польщі ефективна ставка податку в 34% (як у нас) падає до 11%, якщо в родині 2 дітей і хтось із батьків не працює. В Ірландії — з 35% до 20,8%. Найбільші суми, які може сплатити податками одинак, — у Бельгії (53%) та Німеччині (48%). Але з урахуванням складу сім'ї податкове навантаження для того ж рівня середньої зарплати в цих країнах скорочується до 15,2% та 15% відповідно.

«Чому б у Стратегії як один зі стимулів до народження дітей не запропонувати податкову знижку, яка, скажімо, збільшуватиметься залежно від кількості дітей? Це набагато краще та ефективніше, ніж система соціальних виплат», — вважає директор з комунікацій Центру соціально-економічних досліджень CASE Україна Микола Малуха.

Другий напрям Стратегії — це набір загальних бажань про «повернення українців». І не тільки тих громадян України, які виїхали за кордон на початку повномасштабної агресії рф, а й тих, хто виїхав раніше. Йдеться про 11-13 млн етнічних українців, що жили за межами України до війни. Невідомо, який інструментарій використовувався при підготовці документа, але видно, що не було як мінімум соціопитування серед людей, що мали досвід репатріації чи імміграції в Україну.

«Стратегія демографічного розвитку спрямована в т. ч. на масове повернення українських мігрантів — людей, які декілька років живуть у кращому, ніж в Україні, соціально-правовому середовищі й звикли до нього», — вважає

В'ячеслав Бутко, керуючий партнер інвестпроектів Thomson & French. Тож міркування про 3 млн українців з ЄС та Північної Америки, що готові на репатріацію, — це про «рожевих поні». Зараз українців у Канаді — 1,2 млн, у США — близько 900 тис. (1,5 млн — за неофіційними даними), в Бразилії — 500 тис. осіб. Що може запропонувати їм Мінсоц? Нуль конкретних кроків, якщо зважати на, наприклад, надання грантів на навчання в Україні тощо. Натомість маємо набір загальних фраз на кшталт «створення умов для добровільного повернення українців», «поглиблення співпраці з представниками закордонних українців».

Мінсоц не готовий пропонувати різні підходи до різних діаспор українців. Чинником важко визнати, що найбільш реально джерело етнічних українців, яких можна залучити в Україну, — це українці рф та білорусі: «Питання про доцільність сприяння міграції в Україну українців, які проживають в рф та республіці білорусь, вимагатиме окремого обговорення».

До речі, наведені дані застарілі — не 2 млн, а 860 тис. українців нібито налічується в рф, у 2002 році їх було 4 млн, — маємо ту саму асиміляцію. Жодної конкретики і страх запропонувати сміливі рішення.

Фахівці вважають: пора починати проводити інформаційну кампанію серед українців росії, яким публічно розповідати про можливість репатріації в Україну після завершення війни та отримання громадянства за спрощеною процедурою за певних умов (знання мови, історії, засудження дій окупантів тощо). Якщо в скажених умовах інформаційного та іншого тиску в рф людина себе ідентифікує як українець, то це говорить про певний рівень лояльності до історичної батьківщини. Тож маємо потенціал у 200-300 тис. Але для кожної країни та регіону потрібно окремо прописати завдання та інструментарій. У документі великий діапазон оцінки, скільки українців можуть повернутись, — від 1,3 млн до 3,3 млн. Цифри залежатимуть від тривалості війни, безпеки, нарешті наявності чи відсутності роботи.

Від демографічної стратегії очікували чіткої визначеності кількості мігрантів, яка потрібна країні у конкретний часовий проміжок (наприклад, 4 млн осіб за 6 років), профілю мігранта (вікова категорія, освіта, знання мов, професія тощо). Бо без цього отримаємо «експертні» страшилки щодо 10 мільйонів китайців, які наповнять країну. Відсутня

радикальна міграційна реформа з перевглядом законодавства, повним знищенням старих підзаконних актів зводять нанівець більш-менш ліберальний закон про громадянство.

Так, Україна має шанси отримати мігрантів саме з тих країн, де життя гірше, ніж в Україні. Талановита молодь навряд чи приїде сюди, хіба що тільки з метою попрацювати деякий час та отримати український паспорт. І потім мігрувати далі в Європу — український паспорт дає широкі можливості. Маємо бути готовими до змін не тільки в релігійному, мовному, а й ментальному плані. Тож важливо отримати чіткий «портрет» бажаного мігранта.

Перезавантаження міграційної служби, одного з найбільш реформованих і корупційних осередків, — це окрема тема, особливо в частині прозорості видачі посвідок на проживання, громадянства іноземцям тощо. Мій добрий

знайомий із Китаю, Хао Янг, молодий талановитий нейрохірург, справжній патріот України, закінчив аспірантуру в Києві якраз напередодні повномасштабної агресії рф. Уже третій рік він щодня стоїть по 7-8 годин біля хірургічного столу, рятуючи життя нашим воїнам. Але отримати посвідку на проживання, навіть за пекучої нестачі лікарів і зацікавленості Інституту нейрохірургії, — не може, правдами і неправдами вмовляючи міграційну службу та небезкорисливо відтермінуючи депортацію.

Ключове питання: де брати кошти на реалізацію Стратегії? Пані Марчак перелічує: використання коштів, уже закладених у державному та місцевих бюджетах. По-друге, активне залучення фінансування від міжнародних партнерів і коштів приватного бізнесу. Але більшість питань — це в чистому вигляді регуляторна політика і відповідальність саме держави та уряду. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатіть «Україну молоду» на листопад

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 жовтня, і ви отримуватимете газету з 1 листопада. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молодої» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,

до кінця року — 154 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Тетяна ПАРХОМЧУК

Змій був такий старий, що пам'ятав, як його прадід спокушав Єву. У зміїному світі навіть жив поголос, що за пораду з'їсти плід із Дерева пізнання йому була заповідана нагорода — вічне життя без докучливої зміни шкури. Але чиста правда була у тому, що не змінювати шкуру Змій домовився сам із собою. На додачу він ще й опанував невластиву для зміїного роду науку пристосовувати колір і малюнок шкури під довкілля. Ось це не вроджене, а набуте за довгого життя хамелеонське уміння і було поясненням Змієвого довголіття.

Старий Змій то зникав, то виривав з-під кам'яних хащ на берегах Хрещатого яру, в міру того, як час від часу міняв колір і пристосовувався до доби.

У нашому сьогоденнішньому політичному вимірі тема виповзків — це столітня проблема пристосуванства та зради, що тримає на поверхні певних токсичних вершителей доль держави.

Знання про зрадників розвалить Україну

Ця алюзія народилась як реакція на пропозицію, котра днями знову зацікавила суспільство, — вчергове відправити главу Офісу президента Андрія Єрмака на поліграф. Однак це тема, що не має вузькоперсонального забарвлення. Вона — глибока і водночас об'ємна. Вона — про позитивну та негативну роль певних персон в українській історії, у спіралеподібному то в'яненні, то відновленні державності.

На цей раз провокаторами в хорошому сенсі слова стали історик Олексій Голубуцький та колишній дипломат Олег Шарп.

«Мене досить часто питають, чи був у нас колись історичний шанс на достатньо швидку еволюцію як нації і держави. І чи посприяла б цьому українізація, чи обрання українських еліт? Як історик я тоді працював у архівах КДБ та ЦК КПУ. Відкриті ті архіви були недовго. І коли архівну «лавочку» швиденько почали прикривати, я зі щирим обуренням спитав одного дуже відомого дисидента, який тоді вже був політичним лідером незалежної України, — чому вони це допускають і не здійснюють хвилу спротиву. Влада знову закриває архіви КДБ. Він мені відповів дуже просто: «Ми теж глянули ці архіви, і коли передивилися документи за останні десятиліття, ті, які ми сиділи по Сандармохах, то зрозуміли, що вся нинішня політична, культурна і творча еліта, рафіновані українські патріоти — на 90% чи сексоти (секретные сотрудники), чи прямо працювали агентами КДБ. А решта 10%, відповідно, сиділи. Ці знання розвалить Україну. Тому нехай закривають архіви назад», — написав у своєму блозі Олексій Голобуцький.

Страшний сон Єрмака — поліграф

Далі тему підхопив колишній дипломат Олег Шарп. «А тепер уявімо, скільки сексотів, як з радянських часів, так і новітніх фешбихів, продовжують працювати у владі в нас. Колишні депутати типу Андрія Деркача, Олександра Дубінського. Колишні співробітники СБУ типу Андрія Наумова... А ці всі рускооправославні с... ки типу Новінського й Дмитрука. Це вже розкриті агенти впливу. А скільки ще нерозкритих? — розмірковує дипломат. — У моїй конторі (МЗС. — Ред.) кожного, хто виїжджав за кордон, обов'язково перевіряли на поліграфі після приїзду. На початку 2000-х ці поліграфи були досить примітивні. Достовірність їхніх висновків не перевищувала 80%. Та й були народні способи обдурити цю техніку. Але за часів Ющенка контора почала співпрацювати з американцями. Поліграфи стали технічно досконалішими. Їхні оператори були зі США. А в людини за дві години до процедури брали розширені аналізи сечі та крові (аби виключити вживання розслаблюючих препаратів, котрі могли допомогти організму не реагувати на небезпечні, компрометуючі запитання. — Ред.). Скільки тоді

КОЛІЗІЇ

Єрмака хочуть послати на... поліграф

Живучість радянської номенклатури в президентських провулках Хрещатого яру

людей, пов'язаних з фсб, було викрито, не скажу, але спосіб себе зарекомендував добре. Зазначу лише, що при Януковичу американців вигнали. Мабуть, на їхнє місце запросили московитів. Як було при Порошенкові, я не знаю, бо звільнився у 2012 році. Я це все веду до того, що існує досить надійний спосіб викриття людини, яка працює на сторонні спецслужби. Але в державних органах ніхто не може змусити силою пройти поліграф. Ця практика легальна тільки в спецслужбах. Візьмемо того ж Єрмака, якого всі називають агентом москви. Як же визначити — евфемізм це чи той самий випадок? Дуже просто: пройди поліграф із залученням іноземних спеціалістів. За дві години знатимемо правду».

І тоді або від пана Єрмака всі відчепляться зі своїми підозрами, або будуть відповідні оргвисновки. Але хто може дати таке розпорядження самому Єрмаку? Ну хіба президент Володимир Зеленський. А як спонукати президента це зробити? Практично неможливо.

На думку Олега Шарпа, можна спробувати наступні два варіанти. Перший — депутатський запит від щонайменше ста нардепів. Другий — петиція за підписом 25 тисяч українців. Якщо не спрацює — як мінімум знатимемо, що владі є що приховувати. До речі, у США під час призначення на будь-яку державну посаду поліграф входить в обов'язковий перелік дій у процедурі працевлаштування. А у нас на ці ж посади набирають в інтернеті фотографів та б'юті-майстринь. Навіть чинний президент не те що поліграф не пройшов. Він, пригадаймо, навіть аналізи не здав. Може, варто вже почати?

Досвідчений інтриган

Але Андрій Борисович вочевидь схиляється і далі тримати інтригу. Напевне, йому подобається, коли його персона обростає чутками, натяками, домислами та прямими звинуваченнями.

Андрію Борисовичу вочевидь подобається така інтрига. Коли його персона обростає чутками, натяками, домислами та прямими звинуваченнями.

лами та прямими звинуваченнями. От і в 2020 році він уже відмовлявся проходити поліграф.

Нагадаємо, тоді йшлося про справу «Вагнера». За інформацією Telegram-канала «Картель», Єрмак боявся, що під час проходження поліграфа може почути незручні запитання, окрім «вагнерівців», і щодо інших пікантних тем, на які потрібно буде дати чесну відповідь.

Припускалося, що глава ОП боїться компрометуючих запитань. Наприклад, щодо корупційного скандалу, в якому фігурував його брат, чи щодо Донбаського кейсу.

Головною офіційною причиною відмови називалося те, що Андрій Єрмак є носієм державної секретної інформації, яку не можна розголошувати.

А PR-служба Єрмака виступила з офіційною заявою, мовляв, виступу їхнього боса в ефірі «Свободи слова» Савіка Шустера цілком достатньо, аби зняти з себе будь-які звинувачення в держзраді.

Держава в телевизорі, на екрані. Усі важливі стратегічні рішення, заяви, як от звільнення топчиновників, міністрів, оприлюднюються з екрана.

І які там відповідні процедури? Для чого ці умовності? Кому це потрібно?

Водночас ще один Telegram-канал,

Глава офісу президента Андрій Єрмак: «Ну-ну, тіштеся там своїми хотілками».

«Легітимний», повідомляв, що ідея пройти Андрієм Єрмаком перевірку на поліграфі виникла саме в нетрях ОП. За інформацією джерела каналу, глава ОПУ навіть обговорював це питання з президентом Володимиром Зеленським.

Команда грає президента

Отже через два роки після перемоги на президентських виборах Володимир Зеленський остаточно втратив первісну команду, але обрив новою, набагато впливовішою. І вже на шостий рік його президентства саме вона грає президента.

Однак головний її тренер, глава ОП Андрій Єрмак, сприймається суспільством неоднозначно. Йому роблять закиди щодо вибудовування тоталітарної системи за типом росії. Диктатура в державі вже сформована. «Свобода слова» — просто словосполучення, придворна журналістика присідає навпочіпки, пре-

зиденту — лише компліментарні запитання.

Парламентаризм загнано під плінтус. Виконавчу гілку влади повністю формує Єрмак. Він переміг усіх: Андрія Богдана, Дмитра Разумкова, Кирила Тимошенка, Олексія Кубракова і Ко. Тобто всіх, хто сприяв проходженню Зеленського до влади. І хоча Єрмак — лише канцлер офісу президента, він керує зовнішньою і внутрішньою політикою.

І зараз, коли чуєш, що Володимир Зеленський ухвалив якесь рішення, то стає цікаво, що з цього приводу думає Андрій Єрмак і яка частка участі в ньому головного канцлера президента.

Про це та про Єрмака й Зеленського останнім часом чимало пише й світова преса. Питання, чому, попри критику Заходу, його представники зустрічаються з токсичним Єрмаком, нікого на Печерських пагорбах не бентежить. Ба більше, виявляється, Андрія Борисовича дипломатам просто нав'язують.

Дипломатичні джерела скаржилися, що він повністю контролює доступ до президента, а, наприклад, посли G7, які сподівалися на аудієнцію з главою держави, натомість отримували зустріч з Єрмаком. Офіс президента відкидає критику як «пропагандистські атаки». Ну хто б сумнівався...

Прозріння

Однак, як ми зазначали на початку тексту, і сьогодні, й усі роки Незалежності справа не лише в конкретній особі та її психолого-ментальних особливостях. Єрмак — одне з віддзеркалень системи минулої епохи, котра не була повністю подолана.

Ми підозрюємо, що чимало з теперішніх кривавих подій можна було б не допустити, якби не коротка пам'ять українців. Вона дозволяла навіть найбільш «зашквареним» політикам раз по раз виходити сухими з каламутної води зрад, корупції, а то й відвертої роботи на ворога. Саме завдяки цьому ефекту майже ніхто не випадав із владної обойми. Що дозволило сформуватися міцній мафіозній системі в пострадянській Україні. Тут на певний час можна було потрапити в опалу і знову реінкарнуватися, коли твій клан опинявся нагорі. Для того, щоб викинули з обойми, треба було стати конкурентом усередині або вчинити ледь не злочин, але не проти держави, а проти системи. За таке могли «випадково» підстрелити на полюванні, розстріляти біля трапа літака або влаштувати прикре самогубство з кількома пострілами в голову.

Те, як виникла і формувалася незалежна Україна з 1991 року, викликало підозри, що все або закінчиться великою війною, або держава розчиниться в нетрях неоімперського російського проєкту. Про це стверджують прямі свідки того, як дивувалася більшість депутатів Верховної Ради відновленої Незалежності. А вже невдовзі перед тим усі українські політики, зокрема лідери національної опозиції, писали свої варіанти нового союзного договору. В коридорах уряду й парламенту не можна було почути ані слова про розвал срср та проголошення самостійної України. Такі розмови могли точитися тільки в номерах готелів, де мешкали депутати, які ще зовсім недавно були дисидентами та політ'язнями. Рівень компетенції котрих обмежувався палкою любов'ю до України (символічний і декларативний), української культури і мови.

Тим часом реальна влада в країні належала старій партноменклатурі. Вона передається у спадок і виявилась живою під час такої війни. Вона все ще вмів прораховувати на кілька кроків вперед, бо ніхто цього лічильника не перелаштував. І ця система, здається, тримає в лещатах неусвідомлення емоційного, пасіонарного й зовсім недосвідченого в сфері партноменклатурних ігор президента Володимира Зеленського. ■

ПАТРІОТИЧНО

«У кожному історичному періоді країни-агресора є своя Буча і свій Гостомель»

Вже зараз донатом можна оплатити екскурсію на тему «Харків — місто-герой III Світової війни», яку після Перемоги проведе волонтер-історик Сергій Козуб з позивним «Гід»

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Волонтерська команда Сергія Козуба допомагає військовим з 2014 року. Почали ще у розпал так званої «русской весни», коли містом бігали привезені з белгорода оскажені кацапи, а постмайданна економіка країни фактично «лежала». Знайти щось цінне для армії було досить складно, але вкрай необхідний прилад нічного бачення 22-й батальйон Тероборони таки отримав. Пізніше цей підрозділ увійшов до складу знаменитої харківської 92-ї бригади імені Івана Сірка, проблемами якої волонтери опікуються й досі. Все, що потрібно захисникам, везуть безпосередньо на «нуль», закриваючи часом просто неймовірні потреби. Кошти для цього збирають у різний спосіб, включно з екскурсіями за донати, які Сергій проводить у рідному Харкові. Причому гроші в даному випадку — не основна мета. Війна багатьох містян змусила шукати відповіді на багацько запитань, розібратися в яких допомагають у тому числі й історичні аналогії. «Все, що зараз відбувається, вже було колись», — повідомив «Харківському пресклубу» волонтер із позивним «Гід». — Історія розвивається по спіралі».

«Я просто не бачив себе по інший бік барикад»

Сергію, коли почалася гаряча фаза війни, бойові дії в Україні тривали вже фактично сім років. Здавалося, цього часу було досить для того, аби симпатії так званого «русского міра» на решті позбулися рожевих ілюзій і почали мислити інакше. Але, як свідчить практика, частина з них не просто залишається на своїй хвилі, а й продовжує відверто шкодити, працюючи тими ж навідниками. Як ви цей феномен пояснили б з історичної точки зору? Можливо, щось подібне колись уже було, і що з цим робити в принципі?

У грубій формі я можу пояснити будь-який історичний процес, бо не люблю вилощених варіантів на цю тему. Історія взагалі дуже жорстка наука. Вона обертається по спіралі і, розвертаючись, так може прикластися, що зуби полетять у різні боки. Хто її не вчить, той за це дуже дорого платить.

Зараз, здається, саме такий «розворот». І розплата теж.

Так. Але найстрашніше те, що з цими людьми ми живемо в один історичний період. Тобто обирають януковича і кличуть путіна вони, а помирає за це еліта нації. Мені здається, що сьогодні кожен з нас нарешті повинен зробити для себе остаточний вибір — або ти українець, тобто патріот країни незалежно від національності, або людина з українським паспортом. І якщо ти належиш до других, якщо не підтримуєш свою державу, то не муч ні себе, ні Україну. Якщо тобі тут справді так зле, то вперед! До кордону всього лише 40 кілометрів. Я тебе сам за руку відведу або куплю квиток в один кінець!

Розумієте, нам тривалий час

Вже сьогодні можна придбати сертифікат на екскурсію, присвячену нашій Перемозі.

нав'язували братство з росією. Але справа в тому, що сусідня країна не вміє дружити. Історія свідчить про те, що у них завжди діє лише один принцип: або ти зі мною дружиш, або я тобі зараз об коліно зламаю хребет. Ось так дружити я точно не хочу і сподіваюся, що більшість притомних людей в Україні теж не хочуть.

Сергію, поясніть, будь ласка, як історик, чому москалі називають Харків «руським городом»? Точніше, що саме криється за цією затятістю? Навряд чи лише територіальні претензії.

Аби одразу зняти всі інсинуації, я прихильникам цієї ідеї кажу наступне: «Подивіться на фотографії, на вивіски і транспаранти старого Харкова. Там усе українською. У мене є рідкісна світлина, датована вереснем 1943 року. Нацистський режим у місті якраз змінився радянським. Так ось, на тій фотографії воїни Червоної армії йдуть нинішньою площею Конституції й у них над головами майорить транспарант із написом українською: «Нехай живе бойовий союз народів СРСР, Англії, Франції і США». Які ще питання?»

До речі, я корінний харків'янин у багатьох поколіннях. Тобто у мене ніколи не було бабусі в селі. Виріс на холоднотісному асфальті. І от увявляю таку ситуацію. Мене, стовідсотково етнічного українця, в школі звільнили від двох уроків — фізкультури по здоров'ю і української мови, яка була просто неможливою.

Так, що тенденцію формували роками. Більшість україномовних харків'ян піддалися пропаганді й заговорили «помодньому» з дуже специфічним акцентом. Розпізнати його можна й за тисячу кілометрів звідси. А особисто у вас були ідейні муки, коли почалася «русская весна»?

Жодної хвилини. Я просто не бачив себе по інший бік барикад. І чомусь усі люди, яких я поважаю і до думки яких дослухаюся, зробили аналогічний вибір.

Розумієте, питання ж не тільки в Харкові. Ця імперія століттями перетворює на прах і лайно все, до чого може дотягнутися. У кожному історичному періоді країни-агресора є своя Буча і свій Гостомель. Вони стирають з лица

землі цілі міста і йдуть далі. Чому були вцілені зруйновані Бахмут, Авдіївка, Вугледар? А тому, що по-іншому воювати вони просто не вміють. Наші військові залишили ці міста не тому, що не змогли захищати далі. Там просто вже нічого було боронити. Класти за руїни національну еліту немає сенсу. Наш ворог саме такий. І якщо хтось сьогодні думає, що російський танк знищить лише українських патріотів, а їх ввічливо об'їде, то це величезна ілюзія.

«Наші еліти часто ненавидять одне одного більше, ніж зовнішнього ворога»

Сергію, багато істориків теперішню війну з росією порівнюють з періодом 1918—1920 років, коли Україна здобула, проте не втримала незалежність. Чи був тоді шанс нарешті відірватися від кривавої імперії назавжди?

Шанс здобути незалежність є завжди. Але... Повірте, я нікого не хочу образити, втім факт залишається фактом. Були доленосні періоди, коли національні еліти дійсно могли привести Україну до процвітання, але знаєте що їм завадило? Вони одне одного ненавиділи більше, ніж зовнішнього ворога. Пам'ятаєте, як сказав Володимир Винниченко: «Ми, соціалісти-ленінці, домовимося»? І що? Домовилися?

Сьогодні багато хто закидає міжнародній спільноті недостатню підтримку України. Але є суттєвий нюанс. Країни Заходу дивляться на останні 30 років нашої історії і що бачать? Безпардонне загравання з країною-агресором, продаж національних інтересів за дешевий газ, постійну гризню і неадекватність до об'єднання. Але ж зрозумійте нарешті, ми століттями маємо справу зі страшною країною-агресором, яка завжди намацувала найдрибніші наші слабінки й використовувала дуже цинічно. Складається враження, що у нас давно головною національною забавою стала наступна практика: ми спочатку утнемо якусь, вибачте, фігню, а потім беремо до рук бандуру й починаємо співати про тяжку українську долю.

Саме так, на жаль, і є. Сергію, а чи був в історії України період, який максимально подіб-

Військовий волонтер Сергій Козуб із позивним «Гід».

ний до теперішньої трагедії?

Останні кілька десятиліть у нас у політиці переважає популізм, на який ведуться виборці без системного мислення. Людей зі здоровим глуздом вони готові закидати шапками. Таке в нашій історії траплялося й раніше, і щоразу Україна платила за помилку надзвичайно високу ціну.

Узяти хоча б 1663 рік, коли гетьманом обирали Івана Брюховецького. Цей процес Пантелеймон Куліш описав у «Чорній раді». Що тоді трапилося? Раніше право вибору мала старшина. Тобто освічені люди, які знали по кілька іноземних мов і закони економіки. А Брюховецький сказав: «А я хочу всенародногоalebісциту». Його попередили: чернь не знає, де хрестик у бюлетені ставити, бо неграмотна. Але дарма. Були висунуті абсолютно популістські обіцянки — і народ повівся.

До речі, теперішня влада, яка в ході останніх виборів обіцяла завершити війну за три дні й призначити казкову зарплату вчителю, хоче провести наступне голосування в «Дії», програма якої є не у всіх телефонах. Тобто знову грає у старі ігри на новий манер.

А знаєте, чим тоді популізм завершився? Руїною. Брюховецький все зробив для того, аби зміцнити в Україні владу москволюбного царства. За це вони фінансували його інформаційні війни (ці модні слова були й тоді), а гарнізон московських стрільців брав безпосередню участь у виборах. Такі собі «вежливі чоловічки» того часу. Сам гетьман «облизував» сусідніх можновладців як м'яг, але до їхньої історії увійшов усього лише Івашкой Брюховецьким. Він не удостоївся навіть того, аби його назвали по батькові.

Ситуація ж при ньому склалася патова. Через популістські обіцянки економіка почала тріщати по швах. Тоді він ки-

нувся до старшини і заверещав: «Хлопці, давайте рятувати Україну разом!». А ті що відповіли? Ви, Іване Мартиновичу, тут «косячите» самостійно, ні з ким не порадившись, а як рятувати ситуацію, то разом? Ні, ми почекаємо, поки ви остаточно сядете у калюжу, а вже потім...

Загалом, якщо піддати системному аналізу деякі епізоди в історії України, то хочеться обняти голову руками і гірко затужити — там повернули не туди, там не так проголосували, там схибали, погнавшись за дешевим газом. За ці помилки український народ платив і платить надзвичайно високу ціну.

«Кожен з нас повинен робити те, що повинен»

Чи є в нас шанс на перемогу сьогодні?

Вона нам украй необхідна. Поразка в цій війні дорівнює загибелі нашої державності, після чого ворог не пошкодує нікого. Хоч би що ми робили, хоч які б домовленості підписували, ця країна дотримуватися їх не буде. Нагуляють жирок і знову нападуть. Тому нам необхідно чинити опір на всіх рівнях. Кожен з нас повинен робити те, що повинен.

Після нашої Перемоги у мене заплановано екскурсію під назвою «Харків — місто-герой III Світової війни». На неї записатися можна вже зараз, сплативши 500 гривень. Кошти йдуть на допомогу ЗСУ. Усі, хто переказує гроші, отримують відповідний сертифікат. Таких уже понад 300 людей.

На цю екскурсію заочно запрошено реальних рятівників Харкова. Це люди-легенди, командири уславлених підрозділів. Багатьох із них уже, на жаль, немає серед нас... Те, що зробили ці хлопці для країни ціною власного життя і здоров'я, переоцінити важко. Ми повинні завжди пам'ятати, що саме завдяки їм продовжуємо жити. ■

Ганна ВОЛКОВА

■ КОРИСНО

У вас теж так буває: наїсися чогось смачного солодкого, а потім цілий день чи ніч совість мучить? Полтавка Оксана Лозов'ягіна, мама трьох дітей, напевне знає, як «приборкати» ці муки совісті. Ось уже сім років, як вона сама, її родина та прихильники здорового способу життя з багатьох куточків України ласують тортами, тістечками, батончиками, цукерками та іншими смаколикami, виготовленими без грама цукру. А також без борошна, яєць, глютену і лактози. А ще без викання.

Їси солодке й... оздоровлюєшся

Оксана створює популярні чизкейки, десерти в скляночках, брауні, шоколадні мус-тартти, торти для малюків на керобі (заміннику порошка какао без кофеїну), торт «Тірамісу», «Манго-маракуйя»... До речі, молочний і темний шоколади також сама робить. Веганський, зауважте. На керобі — заміннику порошка какао без кофеїну, що робиться зі стручкових плодів вічнозеленого річкового дерева цератонії, готує бананово-карамельні чизкейки для найменших клієнтів — однорічних малюків. А серед компонентів, які йдуть на смаколики, — зелена гречка, насіння льону й гарбуза, кунжуту, очищені свіжі фініки... Окрім того, багато чого іншого цікавого і не всім зрозумілого. Як-от урбеч (паста) кеш'ю, горіхи макадамія, пекмез (сироп) із кероба...

— Сиропи кероба, цикорію, фініка — це не просто природні підсолоджувачі, а й надзвичайно корисні продукти, які мають лікувальні властивості, — зазначає пані Оксана. — А ненасичені жирні кислоти, які містяться в какао-маслі, какао тертому й натуральних оліях, позитивно впливають на стан шкіри та загальний стан організму.

44-річна Оксана — в минулому вчителька історії і права, викладачка Полтавського коледжу управління і права. Нині — сертифікований гав-веган-кондитер (гав у перекладі з англійської — «сирий»). — Ред.).

До того, що зараз є її життєвим переконанням і основним способом заробітку, жінка прийшла через... дві операції, які вплинули на її свідомість й особисті переконання.

— Перший дзвіночок пролунав для мене у п'ятнадцять років, — пригадує. — Тоді мені видалили апендикс. Дру-

гий — у двадцять чотири, коли зробили операцію на кишківнику. Після цього я задумалася над тим, чому це сталося зі мною. Була психологічна готовність щось змінити у своєму харчуванні.

Причина була саме в харчуванні, переконана Оксана. Спочатку вона (а чоловік її в цьому підтримав) відмовилася від м'яса і риби. До речі, молодих батьків підштовхнув до цього... восьмимісячний син, який не хотів переходити на тваринну їжу. А коли вже у них було двоє дітей, Оксана почала замінювати їм магазинні солодоці на сухофрукти та горіхи. І це була не просто забаганка мами-веганки, а пошук корисної альтернативи — у малечі з'являлися висипи на шкірі й часто боліли животики. Що й не дивно, адже магазинні солодоці складаються з цукру, штучних ароматизаторів, барвників, пальмової олії, підсилювачів смаків тощо.

Та невдовзі дітям це набридло. Тоді мама придумала робити їм з тих же сухофруктів та горіхів, подрібнених у блендері до однорідної маси, цукерки. Згодом навчилася робити пастилу — благо, на присадібній ділянці росте багато ягід і фруктів.

— Якоюсь одна моя знайома попросила мене приготувати для неї якийсь корисний смаколик, — пригадує Оксана. — На той момент у мене не було пастили, зате були чорнослив, фундук, какао-порошок, фініки, курага і мигдаль. Виникла ідея приготувати батончики. Таким чином я врятувала ситуацію, а знайома оцінила моє старання й наступного місяця замовила ще «тих самих смачних цукерок». Нова партія виявилася ще вдалішою. У них був такий яскравий, насичений і свіжий аромат, що навіть чоловік знайомої їх гідно оцінив. І це було для мене знаком, чим я маю займатися далі в житті.

Поласувати

Урбеч кеш'ю, пекмез із кероба вперемішку з насінням гарбуза й зеленою гречкою: як веганка з Полтави створює корисні смаколики

Мама трьох дітей Оксана Лозов'ягіна знає про здорове харчування все.

Цукерки розлітались як гарячі пиріжки

Сім років тому Оксана Лозов'ягіна вперше відважилася представити свою унікальну продукцію широкому загалу і взяла участь у дводенній виставці-ярмарку крафтових виробників, яка проходила у великому торговому центрі.

— Мої цукерки розлітались як гарячі пиріжки, — усміхається майстриня. — У перший же день запаси швидко вичерпалися. Попит явно пе-

ревищував пропозицію. Тому ввечері вся сім'я терміново заповзялася «нارощувати обсяги». І тоді я остаточно повірила в успіх справи, якою зайнялася.

Щоб зрозуміти тонкощі справи і розвиватися далі в обраному напрямі, Оксана взяла курс навчання у шеф-кухаря з

корисних десертів. Придбала потужний професійний блендер й організувала виготовлення веганських солодоців на власній кухні. Спочатку асортимент її продукції складався всього з трьох позицій. Нині їх близько десятка.

Заодно вивчає секрети просування продажів через соціаль-

На виставці-ярмарку крафтових виробників.

Смачні та корисні цукерки.

■ КОРИСНО

СИРИМ

До красивої упаковки додається красива візитка.

ні мережі, тож постійно змінює алгоритми реклами, шукає нові форми упаковок.

Переваги темної кураги й фільтрованої води

На прохання «України молоді» жінка розповіла про деякі особливості творіння солодкої смакоти.

Насамперед, каже, треба обрати якісні сухофрукти (курагу, родзинки). Але якісні не означає найгарніші. Головне — яким способом вони оброблені. Важливо, щоб при обробці в них зберігався максимум поживних речовин. Скажімо, темна курага набагато корисніша за яскраво-оранжеву, бо вона не здобрана ніякою хімією. А ще вона має неперевершений оригінальний смак.

По деякі інгредієнти жінка ходить в Центральний ринок у Полтаві. Там є спеціалізований магазин «Фабрика кондитера», в якому вона купує, зокрема, заморожені фруктові пюре без цукру. Каже, це стабільна якість, а відтак і результат. Колись пробувала зробити пюре самостійно, на жаль, воно не вдалося, бо заморські фрукти, які до нас возять, зривають зеленкуватими.

Інша справа — домашні достиглі вишні, малина, полуниця, смородина. У замороженому вигляді вони зберігаються до наступного врожаю без втрати смакових якостей.

Використовує лише рослинне молоко: кокосове, мигдалеве, фундукове, а також кокосову (аж ніяк не пальмову!) нерафіновану олію. Лише терте какао і какао-масло. З горіхів — мигдаль, фундук, фісташки, кеш'ю, макадамію. Стружку — кокосову.

Весь процес до виготовлення

веганських солодощів триває аж три доби. Спочатку горіхи й зернятка замочує у фільтрованій воді кімнатної температури (зауважте, не у спиртових напоях і не в окропі). Цей процес називається активацією. Потім їх треба відфільтрувати й просушити в сушарці при температурі не більше 45 градусів. Суміші інгредієнтів дозволяється лише злегка підігріти, до танення масел, щоб зберегти у них максимум корисних речовин.

■ **Ой, забарна ця справа й дорога! — кажу своїй співрозмовниці. — Яка ж тоді ціна крафтових десертів?**

— На жаль, останнім часом дуже здорожчали терте какао і масло какао. Але я за якість! За насичений смак! Щодо цін, то найдорожчий у мене торт «Тірамісу» — півтори тисячі гривень. Кілограмовий «Брауні» — 950. Трохи дешевші лимонно-маковий торт і карамельно-банановий. Іноді на замовлення роблю «Макадамію» (в основі горіх макадамія і солонка карамель).

■ **Дасте скуштувати потенційним покупцям?**

— Аякже! Щоб людина могла визначитися зі структурою торта й зі смаком, пропоную придбати гав-тістечка чотирьох основних видів (лимонно-макове, малина-білий шоколад, апельсин-шоколад, шоколадний кошук). На перше замовлення на цей набір діє 50% -відсоткова знижка.

■ **Коли на власній кухні тісно й хочеться власної студії**

■ **Оксано, хто ваші покупці?**

— Сироїди, вегани, а також ті, хто хоче бути здоровим. Чимало тих, хто страждає на алергію чи цукровий діабет. Недав-

Тістечка.

Святковий торт.

но, скажімо, жінка замовляла торт для чоловіка, бо в нього непереносимість глютену та лактози. Донька — мамі, яка хворіє на діабет. Дівчина, котра виходила заміж, замовила на дівичвечір подружкам лимонно-макові тістечка. Ті були задоволені й здивовані. Є естети. Вони забирають усе що є. Але зазвичай люди замовляють корисні солодощі на день народження чи на якесь свято.

■ **Коли ви встигаєте, якщо працюєте одна?**

— Річ у тім, що веганські солодощі можна готувати про запас. У моїй морозильній камері завжди є такий запас, розфасований по контейнерах. Досить розморозити — і можна споживати.

■ **Тобто, відправку «Новою поштою» вони витримують без проблем?**

— Так, у спеціальному пакуванні солодощі прекрасно доїжджають у будь-який куточок України. У мене є шанувальники продукції і в Києві, і в Одесі.

■ **Які ваші улюблені? — цікавлюсь.**

— Усі люблю. А ось мої діти найчастіше просять батончики з фініків, покриті темним шоколадом.

...Оксані вже давно тісно на власній кухні. Останнім часом виношувала ідею відкрити в Полтаві гав-веган-кав'ярню зі студією й дитячою кімнатою. По-перше, це масштабування бізнесу і стабільність прибутку, відрахування податків до бюджету. По-друге, набагато більше людей зможуть познайомитися зі смачною й корисною їжею, що заряджає енергією й дає відчуття легкості.

— Люди поступово відходять від харчових звичок своїх предків і приходять до здорового харчування, яке є альтернативою генетично модифікованим продуктам, хлібові, цукрові, — пояснює жінка.

Але без первинного капіталу її мрія лишалася нездійсненою. Та в житті Оксани стався щасливий випадок. Кілька місяців тому в Полтаві проходив форум жінок-підприємниць, і брат буквально виштовхав її на той захід. Завдяки новим знайомствам вона почала відвідувати безплатні курси, на яких навчають писати грантові заявки.

— Завдяки навчанню в мене вже з'явився чіткий план масштабування бізнесу, — розповідає жінка. — Відчуваю впевненість у власних можливостях і бажання представників муніципалітету допомогти мені відкрити власну справу. Хочу податися на грант і зрештою втілити свою мрію в життя! ■

Оксана мріє про власну студію.

Дуже вдячні за тортик!
Смачний і головне корисний!
Будемо замовляти ще) Все сподобалося 😊😊😊

Відгуки вдячних клієнтів.

Фото Сергія Романенка та з особистого архіву Оксани Лозов'ягіної.

Марина КРИВДА

■ ВШАНУВАННЯ

«І на оновленій землі врага не буде супостата»

У Володарці на Київщині діє унікальний музей

1 жовтня, коли в Україні відзначали одразу кілька свят — Покрову Пресвятої Богородиці, День захисників і захисниць України, День українського козацтва, День ветерана та інші, — було дуже велелюдно у Володарці, що на Київщині. Тут зібралися на віче місцеві мешканці, активісти, волонтери, громадські та культурні діячі, політики, військові Збройних сил України, благодійники, аби вшанувати всіх, хто тримає над нами небо, а також відкрити історичне погруддя Тараса Григоровича Шевченка.

До слова, це вже 1385-й пам'ятник Шевченку в Україні і світі, що є найбільшою кількістю монументів одній особі, і розташовані вони в понад 40 країнах на різних континентах. В Україні пам'ятників нашому Пророкові — 1258.

Ініціював захід колишній воїн ЗСУ Олександр Євгенович Ушинський, котрий першим іде за часів тоталітарної комуністичної диктатури в далекому 1988 році, задовго до офіційного визнання геноциду українського народу, вшановував жертв Голодомору 1932—1933 років пам'ятниками, за що потрапив до застінків КДБ, а з 2014 року став на захист батьківщини від російського агресора. Нині Олександр Євгенович, зважаючи на вік, не служить у ЗСУ, проте робить усе можливе в тилу для піднесення нашого патріотичного духу та наближення Перемоги. Колишній воїн щомісяця буває на передовій, доставляючи амуніцію, безпілотники, продукти та все необхідне.

А поки що ми разом з ушануваннями «кіборгами» — Олександром Ушинським і його побратимом, Героєм України Ігорем Гордійчуком — прямуємо до музею. Його пан Олександр облаштував у приміщенні старої школи, де він колись навчався. Її просторі класи тепер заповнені надзвичайно цінними артефактами. Звісно ж, є тут Музей Голодомору, де зібрано чимало експонатів сільського українського побуту, а також документи тієї страшної трагедії.

А далі йде інша історія — часів наших революцій і відновлення української державності, адже у всіх цих подіях пан Олександр брав безпосередню участь. Один із таких експонатів особливо привертає увагу. Це мегафон, з яким В'ячеслав Чорновіл і Левоко Лук'яненко виходили до людей у буремні дні, коли вирішувалась доля України.

Привертає увагу і зала, присвячена Революції гідності. Тоді на Майдані, Олександр Ушинський очолював одну з сотень, і саме тут він познайомився з нинішнім його гостем — Ігорем Гордійчуком. А далі були тяжкі й героїчні дороги російсько-української війни з 2014 року. Тоді революціонери просто з Майдану вирушили на схід. З цієї війни в музеї чи не найбільше трофеїв. Сам Олександр каже, що намагався збирати все, коли хлопці навіть підсміювалися, не розуміючи, навіщо йому це. А ще багато знімкував.

— Я дуже багато фотографував, хлопці інколи трохи злилися: «Ти тут для того, щоб воювати чи знімати?». Але тепер дуже вдячні, бо приходять у школи до учнів, розповідають, а показати щось документально раніше не мали.

Тоді виручає своєю фототекою Олександр. Документував Олександр і ще скрупульозніше і з початком широкомасштабної війни. У перші її дні вони разом

з побратимами вирушили на оборону Київщини. Таким експонатам відведено ще одну залу. Серед трофеїв — і всляка зброя, і одяг та взуття російського окупанта.

До речі, одяг, скажу вам, точно не першої армії світу. Та й взуття, яким вони прийшли топтати нашу святую землю, — як з минулого століття. Зате у вибитих від ворога окопах було повно нагородженого елітного спиртного, а точніше тари від нього. Привертають увагу і валянки, які «доблесний» російський солдат вкрав в української бабусі чи дідуса. У цих валянках його й наздогнала українська зброя. Дуже багато унітазів, пральних машин, іншої побутової техніки, яку хлопці дістали із затрофеених російських танків і БТРів.

Але варто віддати належне, вдягали-взували їх так собі, каже Олександр, а от зброя була надсучасна. Проте перемогла наша зброя і наша мужність. Київщину було звільнено. Цю залу пан Олександр називає «Останнє пристанище російського окупанта».

«А це мої нагороди. Я їх не вдягаю, бо скажуть що Леонід Ілліч якийсь», — жартує Олександр Євгенович, ведучи нас далі. Справді, нагород дуже багато, вони займають цілу величезну вітрину. Є там і орден «Народний Герой України». Цю відзнаку йому вручили 4 грудня 2019 року в церкві Святого Духа на території Києво-Могилянської академії. Проте зауважую, що серед нагород немає «Героя України», хоч пан Олександр на це цілком заслужив. На моє запитання каже, що п'ять разів його висували на цю найвищу державну відзнаку, але в якомусь із кабінетів прізвище Героя викреслювали.

До речі, до участі в урочистостях у Володарці Олександр Ушинський офіційно запрошував вище керівництво, профільні міністерства, Київську ОВА тощо, але ніхто з них ні словом, ні ділом не підтримав відважного воїна. Та Олександр на те не зважає, а просто продовжує робити свою справу. Так, для бойових побратимів він давно Герой, а кожен експонат його музею — це часточка життя, часточка його душі й невичерпної любові до України.

До речі, героям-односельцям у музеї теж присвячено кімнату. Тут їхні портрети і розповіді про кожного з 67 володарчан, хто віддав життя за нашу свободу і незалежність.

Віче розпочалося з Гімну України і вшанування пам'яті по-

леглих у російсько-українській війні.

Тим часом із пам'ятника знімають маскувальну сітку, і перед велелюдним зібранням на високому постаменті постає погруддя Тараса Григоровича. Цей витвір справжнього мистецтва створив іще в далекому 1937 році видатний український скульптор Іван Макогон для Музею Тараса Шевченка. Нині погруддя відтворив завідувач кафедри скульптури Національної академії образотворчого мистецтва Адріан Балог, а на відкриття прибув ректор закладу Олександр Цуварко. Тепер Тарас із високого постаменту споглядатиме за Володаркою і її мешканцями та нагадуватиме про свої заповіді. На відкритті був присутній і син скульптора Ігор, який, власне, дав добро на такий щедрий подарунок Володарці.

Розпочинаються урочистості. Із вступним словом до громади звертається Олександр Ушинський та його побратим Фастівчук Григорій. Варто зазначити, що цей важливий захід було організовано, створено і втілено з ініціативи організації голови ГС «Спілка ветеранів» Ушинського Олександра Євгеновича (псевдо «Росич») за благодійної допомоги та підтримки засновника БФ «Захистимо та відбудемо Україну разом» Григорія Фастівчука і багатьох меценатів. Серед яких, зокрема, колишній перший генеральний прокурор незалежної України Віктор Шишкін, місцевий бізнесмен Микола Каплун, підприємці Василь Мікілін, Ігор Шевчук, Володимир Любомський, Анатолій Огородник та Леонід Романчук.

А з імпровізованої сцени вже звучить палке слово Кобза-

Олександр Ушинський і його побратим, Герой України Ігор Гордійчук (ліворуч).

ря, який заповідав нам боротися, аби побороти. Звучить воно з вуст народного артиста України, Героя України Анатолія Паламаренка. Декламують Шевченка також діти Володарського ліцею N1. Дуже символічно і те, що наш Пророк постав саме тут, на подвір'ї їхнього навчального закладу, де має виховуватися нове покоління українців, якому розбудувати нашу державу.

Пісню і словом згадували українського Пророка народні і заслужені артисти, військові, громадські діячі, духовенство та волонтери, які щодня вкладають свою душу і працю в наближення Перемоги України.

Під час віче у Володарці за ініціативи волинського активіста Олександра Бажина створено народну організацію безпеки української нації «Перун».

Пан Олександр також привіз сосонки з урочища Вовчак, де 14 жовтня 1942 року було створено УПА, та калину з козацьких могил Берестечка, які знайшли гідне місце біля Шевченка. Висадили їх біля верби, неподалік нового пам'ятника. Пагін, що тепер височіє великим деревом, свого часу було привезено з Казахстану від знаменитої Тарасової верби. Тепер до неї доєдналися й калина з соснами.

Завершується віче пісню Січових стрільців у виконанні прославленого голосу Майдану Володимира Гонського та інших учасників.

У тому, що свої сила і слава, і воля запанують на українській землі, був упевнений Тарас. Так само переконані всі учасники, котрі прибули з різних куточків України до Володарки. ■

■ ДОСЬЄ «УМ»

Олександр Ушинський (псевдо «Росич») працював головним агрономом, головою колгоспу, очолював селищну раду. Саме під час свого перебування на чолі селищної ради в 1988 році він ініціює та споруджує у селі Тарган перший пам'ятник жертвам страшної трагедії — Голодомору 1932—1933 років. За це потрапив під репресивний каток, був затриманий співробітниками КДБ та поміщений до камери в підвал цієї організації в Києві. Його допитували, але вітер змін уже був над Україною, тож довелося відпустити. І вже 1990 року з його ініціативи постає ще один пам'ятник убісним голодом, тепер у селі Надросівка також Володарського району. З тих під Олександр не полишає свою просвітницько-патріотичну місію.

20 років був заступником голови Української республіканської партії Левка Лук'яненка. З 29 листопада 2013 року він долучився до протестних подій на майдані Незалежності у Києві. Як член Української всесвітньої координаційної ради відповідав за зв'язки із закордонним українством. Під час протистоянь виконував обов'язки сотника 40-ї сотні Самооборони. Він одним з останніх залишив палаючий Будинок профспілок, врятувавши при цьому кількох протестувальників. 18 лютого 2014 року в нічних сутичках отримав контузію та тілесні ушкодження. У травні 2014 року вступив до Добровольчого українського корпусу «Правий сектор». Брав участь у боях за Донецький аеропорт, села Піски, Водяне, Тоненьке Ясинуватинського району Донецької області.

В експозиції Національного музею історії України у Другій світовій війні, присвяченій захисникам Донецького аеропорту, Ушинський О. Є. вказаний серед останніх його захисників.

З 14 травня 2015 року на заклик президента України вступив до Збройних сил України. Службу проходив у розвідальному батальйоні до 10 лютого 2017 року. Після звільнення із ЗСУ за власні кошти виготовив обеліск воїнам-розвідникам, котрі загинули в російсько-українській війні, в селі Гушчинці Калинівського району на Вінниччині (за місцем дислокації батальйону). А це воїн-герой активно волонтерить, допомагаючи своїм побратимам, котрі нині захищають нашу Батьківщину.

Олеся МАЗУРКОВА

■ АВТОРИТЕТНО

На сьогодні існує 10 країн у світовому виноробстві — основні визначальні й умовно молоді. До середини 2000-х років було прийнято виділяти Старий світ і Новий світ, де перший — це Північна півкуля, а другий — Південна. Вважалося, що лише в Північній півкулі можна було знайти давні сорти винограду, хоча це не так. В Австралії ми можемо знайти дуже старі лози, скажімо, в долині Баросса, які ще в XIX столітті завезли сюди мігранти.

Основна відмінність країн Європи — Італії, Іспанії та Франції — полягає в тому, що їхні традиції на виноробних складалися століттями. Тобто в XVI—XIX століттях, коли ще не було ані лабораторій, ані спеціального обладнання у вигляді нейтральних харчових емностей зі сталі. Не було й таких людей, яких ми сьогодні називаємо ампелографами, які займаються суто вивченням різних сортів винограду. Тогочасна еліта, а саме ченці, мали, як я його називаю, ген спостереження. Все, що вони вивчали, вони систематизували, структурували і вели літописи. І ці знання передавали з покоління в покоління. Завдяки цьому Франція стала мегауспішною у світі вина, тому що воно завжди було супутнім продуктом для церковного служіння й обрядів, особливо якщо ми беремо за приклад Західну Європу, де сповідують католицизм. Адаже в месях і літургіях вино — це дуже сакральний символ, символ Христа. Монахам цей продукт потрібен був щодня, і вони його покращували.

На початку XX ст. почали створювати певні контролюючі інституції та органи стосовно вина. У Франції й Італії вони існували окремо, в Іспанії їх було створено на основі величезного досвіду монахів та ченців, які проживали в тому чи іншому регіоні. В цій практиці не вигадували велосипед. Тобто стало зрозуміло, що у французькій Бургундії споконвіків висаджували Шардоне і Піно Нуар, тому інституції включили їх як основні сорти, а інші — заборонили!

Коли побачили, що в Луарі добре почувається Совіньйон Блан, Шенен Блан із білих, із червоних — Каберне Фран, Піно Нуар, сказали: «Добре, ми це закріпимо офіційно». І так само іспанці з італійцями.

Таким чином контролюючі органи створили дуже жорсткий перелік, канонічні правила, які на сьогодні важко порушити, і винороби у вищезазначених країнах стають надзвичайно обмеженими в рамках цих регуляцій. Робля-

Платити за бренд чи за вино?

Яким винам надати перевагу? Рекомендації сомельє та співзасновника Bacota Hills Валерія Нетечі

чи крок ліворуч або праворуч, вони ризикують втратити врожай, вино, яке в разі чого конфіскують, ризикують втратити лози, бо якщо висадили не ті сорти — їх змусять викорчувати, і винороб просто може стати банкрутом, його просто оштрафують і заблокують роботу.

Інша справа, коли ми говоримо про Австралію, Нову Зеландію, Чилі, Аргентину, Південну Африку — там не було таких обмежень, тому що ніхто не створював такі чіткі правила, адже ці країни не мали століть виноробних традицій. Туди приїздили мігранти: німці, французи, італійці, іспанці — нащадки виноробів, але амбітні, які захотіли щось створити на цій землі. Привезені з собою декілька живців сортів винограду, які їм були до вподоби, садили в нову землю і починали експериментувати. Таким чином ми на сьогодні маємо новозеландські Совіньйон Блани, австралійські Ширази, чилійські Карменери, аргентинські Мальбеки та південноафриканський Пінотаж!

Отже, коли люди хочуть щось спробувати, не розуміючи, в який бік винової культури рухатися, я завжди кажу: «Ідіть у бік Південної півкулі — саме до цих країн». Маємо розуміти, що ми живемо в світі маркетингу, бренду, де Італія, Іспанія, Португалія, Франція, Австрія, Німеччина — це вже країни-бренди. Тож коли ми купуємо вино з винограду, зібраного з якогось легендарного апеласьйону (юридично визнаного і захищеного географічного місця вирощування винограду. — Ред.), ми платимо в тому числі й за бренд. А коли ми йдемо в ті країни, що мають усього 50-60 років історії виноробства, ми платимо не

за бренд. Ми платимо за вино!

А з нашої лінійки сміливо можемо порадити «Бурштин Рислінг Магарац, 2023». Зараз уже трішки похолодало і починається сезон таких привабливих бурштинових вин. Бурштин — це назва, яку започаткував наш легендарний майстер Богдан Павлій, і цей Рислінг Мага-

рац має дуже цікавий смако-ароматичний профіль: в ароматі трішки лічі, медових квітів, трішечки мармеладу в смаку, помірна кислотність, делікатний танін — словом, дуже гастрономічний! Спробуйте його під курку на грилі, під рибу з вершковим соусом або різні ковбаски. Насолоджуйтеся! ■

Олеся МАЗУРКОВА

■ ОФІЦІЙНО

Щоб споживали якісне

Як новий закон про виноград і вино покращить життя громадян

Другого жовтня 2024 року президент України Володимир Зеленський підписав євроінтеграційний Закон України «Про виноград, вино та продукти виноградарства», №3928-IX від 22.08.2024, повідомляють у Комітеті з питань аграрної та земельної політики. Мета — зробити так, аби закони, які регулюють виноробство та виноградарство, відповідали міжнародним стандартам і правилам.

Це стосується: виробництва винограду та вина за міжнародними нормами; використання певних методів і технологій при виготовленні вина (енологічні практики); виробництва ароматизованих вин; захисту географічних назв вин (щоб вино з певної місцевості мало офіційно визнане походження); контролю за тим, як дотримуються цих правил у виноробній галузі.

Усе вищепераховане робиться з метою привести українське виноробство у відповідність до стандартів Європейського Союзу.

Основними положеннями закону передбачається:

* привести терміни та визначення, класифікацію сор-

тів винограду та вимоги до виробництва продуктів виноградарства та виноробства, ароматизованих винних продуктів, а також деякі енологічні практики та обмеження у відповідності до вимог, прийнятих у країнах ЄС;

* запровадити вимоги для виробництва та обігу вин, продуктів виноградарства та виноробства, ароматизованих винних продуктів із географічними зазначеннями, аналогічними до сучасних правил у країнах ЄС;

* визначити механізм захисту на території України географічних зазначень;

* ввести нові терміни та визначення відповідно до категорій європейського законодавства;

* створити єдину державну інформаційну систему «Виноградарсько-виноробний реєстр»;

* передбачити можливість державної підтримки виногра-

дарства та виноробства;

* імплементувати правила щодо маркування та представлення виноробної продукції;

* встановити принципи проведення перевірок виробництва виноробної продукції від виноградного куща до кінцевого продукту, визначити контролюючі установи та їх повноваження, конкретизувати санкції, які встановлюються за порушення вимог, встановлених законом.

Також зазначається, що прийняття закону не лише сприятиме забезпеченню громадян якісною продукцією з унікальними властивостями, а й створить нові робочі місця в сільській місцевості. Очікується також покращення здоров'я населення завдяки тому, що продукція виготовлятиметься за міжнародними безпечними стандартами.

З 1 січня 2026 року закон набирає чинності. ■

■ ПОЛІТПАРНАС

Greenstink

Дмитро ГРУЗІНСЬКИЙ

Міліє і «цвіте» Дніпро. І з року в рік сильніше, Стоїть кілком болото тухле, зовсім не тече, Кмітливий осад тукто сплив веселих нуворішів, Зелених водоростей тампонаж давно усіх «пече». І мулом дуже-дуже тхне бридка ця ряска чванства, Липка, як павутиння, бо заклакли гирла геть, Мре флора навкруги, гниє, короткозоре панство, Не мало ж бути гірше вже! Та вийшло якось вщент... Ні хвиль, ні течії, кисіль, припишкля навіть риба, Переросла синь в малахит безкарно, в твань сплелись, Кадровий закреп став коржем бездарним, якось дибом, Над гладдю чистою колись, ще й жаби завелись. Тепер задуха для усіх, не вистачає кисню, Затор і вбвчча обміль скрізь з іржею, як стоп-кран, Мотлох забив нам праву дельту, кращу, Атлантичну — Ціанофітам «ближче» «лівий» Ост-лиман, Бо сонце гріє, плодить все, фітопланктон найпаче, Та рятівний дощ вдалині, вже хмари бубонять, Є закордонний адсорбент і пергідроль, одначе, Гримить військовий земснаряд, аж береги тремтять.

3 авторського сайту www.dgruzinsky.com.

■ З ЛАНУ — ДО СТОЛУ

Баклажанна феєрія,

або що на світі найсмачніше

Дарка КОХ

Подорожуючи ще до війни Албанією, трапився на одній екскурсії чудовий гід, який навчався в Радянському Союзі, тож добре володів російською мовою і багато розповідав про свою країну, її культуру, історію і, звісно ж, кухню. Усе б нічого, але дядечко так заповзятно вихваляв свою дружину (а це дуже правильно!), як вона чудово готує страви з баклажанів — знає щонайменше десять рецептів, як приготувати цей овоч, що стало якось трошки незручно за того пана і навіть смішно, адже в Україні цим нікого не здивуєш. Ви спробуйте щось подібне сказати в Одесі — й вас неодмінно засміють, адже приготувати що-небудь із синеньких (як одесити називають баклажани) зможе навіть найнедосвідченіша господинька. Тож спробую побити «рекорд» дружини албанського екскурсовода, запропонувавши вашій увазі збірку рецептів страв із цього надзвичайно корисного і не менш смачного овоча. Тим паче, що осінь ще тішить нас розмаїттям своїх дарів на ярмарках, у супермаркетах, а когось — і на власному городі.

Баклажани на цілий рік

Навіть тим, хто віддає перевагу свіжим овочам узимку, рекомендую цей перепис консервованих синеньких: їх можна вживати на гарнір, просто виклавши з банки, можна додати майонез і часничок — вийде чудова закуска, а можна приготувати ікру «заморську» баклажанну всесезонну.

Отож беремо баклажани (у кого скільки є), миємо, зрізаємо плодоніжки, кладемо на деко і запікаємо в духовці, доки не стануть м'якими. Зі спечених овочів знімаємо шкірку і кладемо під прес, щоб вийшов слиз разом із гіркотою. У стерилізовані банки складаємо нарізані великими кружальцями баклажани і додаємо на кожну півлітрову баночку пів чайної ложечки солі та 1 ст. л. олії, стерилізуємо одну годину і закручуємо.

Баклажани пікантні. Готуються також дуже просто, без екзотичних приправ і прянощів, проте взимку так і хочеться покласти собі на тарілку ще шматочок цих гостреньких овочів. Тому до справи: беремо 5 кг синеньких, 8 л води, 2 склянки солі, пляшку оцту і варимо, доки овочі не стануть м'якими. Виймаємо їх і кладемо під прес, доки не охолонуть і не «випустять» слиз. Тим часом готуємо маринад: беремо по пів літри води та олії (обов'язково рафінованої), 0,5 кг очищеного та подрібненого часнику, 2 стручки гірко перцю, додаємо солі до смаку (адже баклажани ми вже солили при варінні) і ставимо на вогонь. Як закипить, викладаємо у маринад порізані шматочками овочі, варимо 7 хвилин, розкладаємо по баночках і закручуємо кришками — чудова закуска (чи інгредієнт гарніру) готова.

Інтернаціональна баклажанова палітра

А ви знали, що баклажани — улюблений овоч у всьому світі? Ну, власне, не овоч, а ягода — пасльон темноплідний, проте її знають як овоч у кулінарному сенсі, тому й готують із неї гарніри та закуски на всіх континентах нашої планети.

До речі, окрім цілого алфавіту вітамінів, баклажани містять також соланін — алкалоїд, який надає цьому овочу гіркий присмак. У незначних кількостях він навіть корисний, а от якщо переборщити з соланіном, то можна отримати проблеми з шлунковокишковим трактом. Чим «старший» баклажан, тим більше міститиме соланіну, тому варто обирати молоді, не перезрілі овочі, без пошкоджень і темно-коричневих плям. Щоб уникнути зайвої гіркоти, синенькі перед готуванням краще порізати на шматочки, посолити, почекати, доки

вийде разом із соком зайва гіркота, потім промити холодною водою, а вже тоді братися до приготування.

Озброївшись необхідними знаннями, пропоную скласти таку собі баклажанну географію.

Баклажани по-індійськи. 3-4 синенькі, 6 картоплин, 3 помідори, 2 ріпчасті цибулини, кілька зубчиків часнику, кілька ложок олії, сіль та спеції (чорний перець, коріандр — хто що любить) — до смаку. У сотейнику чи високій сковорідці розігрівимо олію і кладемо порізані овочі, солимо, додаємо спеції і тушкуємо при закритій кришці до готовності, час від часу помішуючи.

По-японськи. 2-3 баклажани, 4-5 ст. л. олії, 100 г рисового борошна (його можна замінити й житнім або ж пшеничним), 150 мл соєвого соусу, 30 г натертого на дрібній тертці імбиру, по 50 г подрібненого часнику і зеленої цибульки. Баклажани ріжемо на великі кубики, обкачуємо в борошні й обсмажуємо на олії до готовності. З решти інгредієнтів робимо соус і поливаємо ним овочі, даємо трошки постояти, щоб синенькі ввібрали в себе всю його насичену смаками палітру.

По-болгарськи. Беремо 2-3 баклажани, 2 листи лаваша, 4-5 ст. л. томатного соусу, 2-3 зубчики часнику, кілька гілочок базиліку (або столову ложку сушеного), сіль та лимонний сік — до смаку, кілька ложок олії для смаження. Синенькі нарізаємо тонкими кружальцями й обсмажуємо на олії до готовності. Лаваш нарізаємо на квадратики (під розмір кружалець баклажанів) і змащуємо томатним соусом. Змішуємо вичавлений через часникодавку часник, лимонний сік, сіль, подрібнений базилік і змащуємо цією сумішшю кружальця смажених овочів, а потім викладаємо їх на квадратики лаваша — закуска готова.

По-грузинськи. Кілька баклажанів, склянка волоських горіхів, 2-3 зубчики часнику, 150 г кінзи, столова ложка яблучного оцту, сіль, чорний перець, трохи олії — це все, що потрібно для приготування запашної та пікантної грузинської закуски. Овочі нарізаємо кубиками, солимо та заливаємо холодною водою, щоб вони віддали гіркоту. Тим часом часник, кінзу та горіхи пропускаємо через млинок, додаємо оцет, сіль, перець, добре все вимішуємо.

Відціджуємо баклажани та смажимо їх, коли вони зм'якнуть — додаємо горіхово-пряну суміш і тушкуємо. Готово!

По-румунськи. Два баклажани, 2-3 помідори, ріпчаста цибулина, 2 ст. л. сметани, 2-3 ст. л. томатного соусу або кетчупу, 2

ст. л. олії, кілька зубчиків часнику, 300 г бринзи, сіль, паприка, чорний перець — до смаку. Синенькі розрізаємо уздовж «тулуба» до плодоніжки, щоб утворилося ніби віяло, солимо і залишаємо на якийсь час, поки йде підготовча робота. А тим часом помідори і цибулю нарізаємо кільцями, бринзу натираємо на крупній тертці, часник подрібнюємо.

Викладаємо на деко, змащене олією, віяло з баклажанів так, щоб його «пелюсточки» розходилися. На кожну з цих «пелюсточок» викладаємо кільця помідорів та цибулі, притрушуємо бринзою, густо змащуємо сметаною, змішаною з кетчупом, прянощами та часником. Ставимо деко в духовку, розігріту до 180-200 градусів, запікаємо 30 хвилин. Готову страву можна прикрасити порізаною зеленню.

По-одеськи. Кілька баклажанів, 3 великі помідори (бажано солодких сортів), 3 зубчики часнику, 3-4 ст. л. оцту, 2 ст. ложки солі, олія для смаження, пучок зелені селери. Баклажани миємо, нарізаємо товстими кружальцями (2-3 см), добре солимо, перемішуємо і залишаємо, щоб вони пустили сік. Тим часом верхівку помідорів надрізаємо хрестиком, заливаємо окропом і залишаємо на деякий час. Часник і зелень подрібнюємо.

Час промивати синенькі холодною водою (не бійтеся їх навіть відтиснути трошки). Тепер обсмажуємо їх в олії на сильному вогні до м'якості. Якщо вони набрали зайвого жиру, можна покласти їх на паперові рушнички, щоб вийшла зайва олія.

З помідорів знімаємо шкірку і подрібнюємо їх, додаємо часник, якщо помідори кислуваті — то й пів чайної ложечку цукру, хто любить гострі страви — додаємо чорного меленого перцю, все це вимішуємо. Тепер викладаємо кружальця баклажанів шарами у глибоку тарілку або ж салатницю і поливаємо соусом з помідорів, притрушуємо зеленню, наступний шар — синеньких і т. д. Краще, щоб баклажани трошки постояли, ввібрали всі пахощі приправ, але можна їсти цю страву й теплою — так навіть смачніше.

«Під гриби». Кілька синеньких нарізаємо кубиками, добре солимо і залишаємо, щоб пустили сік (якщо баклажани старі та перезрілі, то краще вижати зернятка, бо страва буде, ніби з піском на зубах. Тому я беру переважно сорти овоча, що мають мало зерняток, наприклад геліос. — Авт.). Тим часом смажимо на олії дві ріпчасті цибулини, як зарум'яняться — додаємо кілька подрібнених зубчиків часнику. Коли цибуля майже готова — заливаємо баклажани холодною водою, про-

Баклажани «під гриби».

Синенькі по-одеськи.

Синє диво по-японськи.

Консервовані баклажани.

поліскуємо, відтискаємо від води і додаємо до цибулі. Накриваємо кришкою і тушкуємо на повільному вогні майже до готовності. Тоді додаємо кілька ложок майонезу, ще трошки тушкуємо — і страва готова, від грибів не відрізнити!

Квашені баклажани. Якщо у вас є погріб, підвал чи просто багато місця в холодильнику, раджу приготувати... квашені баклажани. Це неймовірно смачно! І, що дуже важливо, праці докладається мінімум.

Отже, беремо невеликі молоденькі баклажани (бажано круглої форми або просто «товстенькі»), миємо, зрізаємо плодоніжки і робимо 2-3 розрізи (залежно від розміру овоча) уздовж, але не до кінця, а так, щоб він не розпався. Відварюємо овочі в підсоленій воді до м'якості, відціджуємо і кладемо під прес. Паралель-

но готуємо маринад — на 1 літр води беремо 30 г солі, кип'ятимо, а потім залишаємо до повного охолодження.

Тим часом пучок петрушки та жменю почищеного часнику пропускаємо через м'ясорубку або подрібнюємо блендером. Виймаємо баклажани з-під пресу і щедро намазуємо кожну його «пелюстку» масою з часнику та петрушки. Готові баклажани викладаємо в каструлю, заливаємо холодним маринадом, зверху кладемо прес (плоску тарілку, на яку ставимо банку з водою або грузило) і залишаємо на три дні. Тепер заквашені синенькі викладаємо в судочки та ставимо в холодне місце.

Здається, лише десять рецептів, а вже сторінка закінчилася. Писати про баклажани можна ще довго-довго, але то вже іншим разом... ■

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Команди «Щастя» і «Перемога»

Триває фестиваль популяризації творчості Миколи Вінграновського

Богдана ГАЙВОРОНСЬКА

У Первомайську Миколаївської області тривають заходи у межах масштабного проєкту «Вінграновський ART MARATHON». Закриття фестивалю відбудеться 12 жовтня.

Один із фестивальных вікторків, відзначився візитом письменниці Світлани Богдан та найвідомішого казкаря країни Сашка Лірника, а також переглядом його фільму «Чорний козак». Ввечері на сцені Центру культури імені Зарницької відбувся концерт за участі військового оркестру.

Сашко Лірник привіз у Первомайськ свою казкову програму для дітей і дорослих, де поєднав гумор та народну мудрість. Письменник також поділився історією створення фільму «Чорний козак», наголосивши, що це справжній народний проєкт, знятий без великого фінансування, але з душею та за участі друзів-ентузіастів. Глядачі насолоджувалися живим спілкуванням з автором та його історіями, які він розповідав просто на сцені, перетворюючи всіх присутніх на частину казкового дійства.

Фільм «Чорний козак» переглянули безліч шанувальників українського фентезі. А глядачі, не знаходячи вільних місць, сіли просто на сходах, аби поринути в магію народної казки, яку Сашко Лірник вдало переосмислив для сучасної аудиторії.

За тиждень до того в Первомайському краєзнавчому музеї відкрилася виставка, де презентовано найбільшу колекцію книг Миколи Вінграновського та про нього. Це книги, видані за життя митця та після його смерті, дослідження та спогади колег. В експозиції — 41 книга різного формату з приватної колекції Олександра Висоцького.

Виставка має назву «Маршал Вінграновський», як і головна її книга, упорядкована Павлом Вольвачем.

Письменниця, авторка книги «Вінграновський: поетика міфу» Світлана Богдан (у центрі).

Як зауважила директорка музею Олена Красіна, саме через подібні заходи ми повертаємо Миколу Степановича до громади, даємо нове дихання його творчості. А тому вони особливо цінні й щоразу збирають багатьох однодумців.

На відкритті виставки завітали друзі Миколи Степановича — Григорій Іванович Усатюк, його друг дитинства Олекса Різників, який разом із Вінграновським зростав у Первомайську та разом із ним ходив до одного літературного гуртка.

Ще наприкінці серпня в межах фестивалю одразу дві знакові події відбулися в Центральній міській бібліотеці імені М. Кропивницького в незламному Миколаєві. Тоді, незважаючи на відсутність електрики і важкий моральний стан людей після масованого ворожого обстрілу України, презентували проєкт Фестивалю Вінграновського (артмарафон) та книгу засновника фестивалю Олександра Висоцького «Лютневі казки», присвячену загиблому українському Герою Олександру Савченку.

У Первомайську під час лекції в артхабі «Вінграновський» письменниця, авторка книги «Вінграновський: поетика міфу» Світлана Богдан розкрила аудиторії міфи й факти про поезію та життя їхнього земляка — Миколи Сте-

пановича. Зараз пані Світлана готує до видання першу повну біографію Миколи Вінграновського.

Важливою частиною марафону залишаються концерти, присвячені творчості Миколи Вінграновського. На сцені Центру культури імені Зарницької зіграли авторські композиції Олександр Гурський та Ігор Марченко зі складу гурту Criptex, які виконали кілька авторських пісень. А ключовою була пісня на слова Миколи Вінграновського, яка зірвала овації.

Основною музичною частиною став виступ військового оркестру 40-ї окремої артилерійської бригади імені великого князя Вітовта. Виконали композиції, що стали символом української боротьби та єдності. Музиканти порадували слухачів популярними піснями «Рідний край», «Іхали козаки», «Браття українці» та іншими, під які зала разом співала і танцювала.

Концерт завершився виконанням легендарної «Червоної руги». Весь зал підвівся та долучився до спільного виконання пісні.

Олександр Висоцький, засновник «Вінграновський ART MARATHON», підкреслив важливість цього культурного заходу в часи війни: «Це свідчення нашої любові до Батьківщини та мистецтва, якими нині продовжують

Фестиваль зібрав митців, волонтерів і військових.

Олекса Різників (ліворуч) разом із Вінграновським зростає у Первомайську.

Книжки про Миколу Вінграновського. Фото надані організаторами.

жити українці, попри всі труднощі».

Крім мистецьких виступів, фестиваль підтримує Збройні сили України. Під час концерту відбувся аукціон, на якому учасники мали змогу придбати сувенірну продукцію фестивалю, а виручені кошти спрямували на підтримку військових. Артмарафон «Вінграновський» долучається до збору на РЕБ бійцям, землякам Миколи Вінграновського з Окремої президентської бригади імені гетьмана Богдана Хмельницького, які зараз беруть участь у бойових діях на Донеччині.

Особливий інтерактив від ведучого Олександра Висоцького змусив усю залу співати українські народні пісні, розділившись на команди «Щастя» та «Перемога». Обидві команди активно підтримували своєрідне змагання, що завершилося загальним донатом на користь ЗСУ.

Марафон продовжує об'єднувати українців навколо культури та національної спадщини. Дізнатися точну програму та подробиці всіх івентів ви зможете на сторінці <https://www.facebook.com/vinhranovsky.artfest>. ■

■ ПРЕМ'ЄРА

Гра Аліси в Задзеркаллі

«Київ Модерн-балет» запрошує до казки

Тетяна РУДЕНКО

У столиці 30 листопада Академічний театр «Київ Модерн-балет» представить новий балет на дві дії «Аліса в Задзеркаллі». Музика українського композитора Івана Гаркуші (John Hore). Проєкт реалізують за фінансової підтримки департаменту культури КМДА. Прем'єра відбудеться на сцені Міжнародного центру культури і мистецтв.

Балет «Аліса в Задзеркаллі» є авторським переосмисленням класичної казки Льюїса Керрола через призму сучасної хореографії. Унікальне бачення внутрішнього світу героїв через складні танцювальні форми втілить у своїй роботі хореографіня Катерина Курман. Провідна солістка Академічного театру «Київ Модерн-балет» — авторка лібрето, хореографії та постановки балету.

У центрі сюжету балету «Аліса в Задзеркаллі» — захопливі, сповнені таємниць і тривог пригоди головної героїні в чужерідному світі підліткових мрій. Це історія, де реальність розсипається на очах, поступаючись місцем загадковому світу Задзеркалля — своєрідного лабіринту, де звичні закони втрачають силу, а фантазії оживають, набуваючи нового змісту.

Тут, у паралельному вимірі, свідоме, несвідоме та надсвідоме ведуть химерний танок, ніби на «велетенській шахівниці», де кожен наступний крок — це гра розуму, емоцій та внутрішніх протистоянь. Аліса, втягнута у вир цього загадкового, казкового світу, з кожним кроком все далі віддаляється від реальності, занурюючись у найпотемніші, але спокусливі лабіринти своєї підсвідомості.

Нове переосмислення класичної казки Льюїса Керрола. Фото надане театром.

Куди приведе її ця подорож? Які приховані істини вона відкриє на своєму шляху? Хто вона насправді — дівчина, що втекла від суворой реальності, чи хтось більший, глибший, загадковий?

Цей сучасний балет змусить задуматися над глибиною людської душі, її здат-

ністю до трансформації та життєстійкості у світі, що постійно змінюється. Адаптація до нових умов, рух уперед крізь перешкоди — це ті теми, які огортають історію «Аліси у Задзеркаллі».

Дмитро Курята — художник костюмів. Данило Василенко — сценограф. ■

■ АРТ ПРОСТІР

Біль, ритуал і карнавал
богині Землі

У Венеції покажуть оперу про підриг Каховської ГЕС

Катерина ЛУК'ЯШКО

На 60-й Міжнародній художній виставці — Венеційській біенале 26 жовтня покажуть оперу GAIA-24. Opera del mondo від Opera Aperta українських композиторів Романа Григоріва та Іллі Разумейка. Вистава завершить публічну програму українського павільйону, організовану Українським інститутом.

Ілля Разумейко каже: «GAIA-24 має жанрове визначення Opera del Mondo. Цей термін має кілька історичних контекстів. Один з них — це інсталяція архітектора Альдо Россі, Teatro del Mondo, — плаваючий театр, який був створений в 1980 році для Венеційської біенале та проіснував два сезони (один — у Венеції, а наступний — на іншому боці Адриатичного моря, в Дубровнику). Опера, яку ми почали робити на березі Дніпра на лінії фронту і яка відбула свої прем'єри в Києві, у місті-порту Роттердам та на березі Дунаю у Відні у вересні, в той час, коли всю Європу охопили повені, рухається далі своїми водними маршрутами. Цього разу в напрямку Венеційської лагуни, вода якої така ж зелена, як і в Дніпрі між Запоріжжям та Херсоном».

Опера GAIA-24 розповідає про руйнівні наслідки підригу росіянами Каховської ГЕС 6 червня 2023 року. Творчі апелують до Гайї — давньогрецької богині Землі. А також одноіменної гіпотези, запропонованої вченими в 1980-х роках, згідно з якою, Земля як планета є живим саморегульованим організмом.

«Уже вдруге Український інститут є співорганізатором публічної програми Національного павільйону України на Венеційській біенале, і вдруге це відбувається в час повномасштабної війни Росії в Україні. Цьогоріч публічна програма присвячена темам Землі і Води. Опера GAIA-24 в просторі середньовічної церкви Сан-Лоренцо у Венеції — місті на воді — набуває додаткової символіки діалогу між досвідами війни та викликами, які зараз постають перед усім людством», — коментує Анастасія Мануляк, керівниця напрямку «Візуальне

Опера GAIA-24.
Фото надане OPERA APERTA.

мистецтво» Українського інституту.

Опера поєднає ландшафт, що трансформується, людське тіло і театральну сцену у відкритий музично-театральний процес-ритуал. Постановка має три акти. У першому Songs of Mother Earth можна почути музику народів світу. Друга частина Cabaret Metastasis включає багато сцен, побудованих на пластиці оголеного тіла. Третя — Dance for Mother Earth — це карнавал музичних жанрів, починаючи від репу й закінчуючи народними піснями. Тривалість дійства — близько 90 хвилин.

«Goethe-Institut в Україні вже потужно вклався в успішну та висококласну презентацію України на Венеційській біенале. Для нас велика честь — зробити свій внесок у публічну програму і через презентацію «GAIA-24» донести до громадськості тему, яка є особливо важливою для нас і яка вже висвітлюється в різних формах у програмах Goethe-Institut в Україні, — катастрофічні наслідки російської агресивної війни для людей і природи. Екоцидний аспект цієї терористичної війни все ще недостатньо визнаний світовою громадськістю», — констатує Фабіан Мюльталер, директор Goethe-Institut в Україні.

Світова прем'єра опери відбулася цьогоріч у травні в Києві. Після чого GAIA-24 відкрила

O.Festival у Нідерландах. 18 вересня її побачили у Відні. Після Венеції команда виступить у Берліні.

«Ми підтримуємо Український національний павільйон на Венеційській біенале, тому що віримо: мистецтво здатне говорити там, де слова безсилі. Опера — це не просто музика, це форма спільного переживання, що проникає в глибину людської душі, відкриваючи нові горизонти розуміння та єднання. Публічна програма Українського павільйону — це можливість дати світові відчуття сили українського духу через мову мистецтва, яка об'єднує, надихає та створює простір для діалогу», — каже Яна Барінова, керівниця проєктів з питань європейських політик та відносин з Україною, ERSTE Foundation.

Публічну програму організував Український інститут у партнерстві з Українським павільйоном на 60-й Венеційській біенале, Goethe-Institut в Україні, ERSTE Foundation, TBA 21, Ocean Space, лабораторією сучасної опери OPERA APERTA та Агенцією proto produkcija за підтримки ініціативи Museums for Ukraine.

60-та Венеційська біенале триватиме до 24 листопада 2024 року. Її куратор, бразилець Адріано Педроса, вибрав основною темою вислів: «Іноземці всюди». ■

■ НАШІ

«Антитіла» підтримки

Як музиканти популярного гурту збирали за океаном добродійну допомогу для потреб українських захисників

Юрко НИВА

Впродовж вересня відбувся масштабний американський тур «Культура vs війна. Антитіла». Гурт «Антитіла» відвідав Філадельфію, Нью-Йорк, Бостон, Чикаго, Міннеаполіс та наприкінці столицю країни — Вашингтон. Тур гурту відбувся в межах проєкту «Культура vs війна», який демонструє правду про війну в Україні через історії знаних митців, що пішли до лав ЗСУ, та діячів культури, котрі займаються активною волонтерською діяльністю. Кожен захід супроводжувався показом документального фільму, відвертими розмовами та спільним виконанням хітів разом із шанувальниками. Особливу увагу на кожній зустрічі приділяли обговоренню важливих тем: українських військовополонених, економічних викликів та прискорення рішень уряду США щодо допомоги Україні. «Близько 1 тис. 500 оборонців Маріуполя вже майже три роки перебувають у полоні ворога, очікуючи на обмін. Ми мусимо докласти максимум зусиль, аби наблизити день їхнього повернення додому», — це заклик, що пролунав від відвідувача із залу на заході «Культура vs війна. Антитіла» у Нью-Йорку. Це заклик, який «Антитіла» доносили всім присутнім на кожній зустрічі в рамках американського туру. В кожній розмові музиканти наголошували, що ми не маємо права забути, мусимо діяти, навіть якщо здається, що все марно. Суспільство демократичних країн, принципи якого Україна зараз виборює кров'ю, має запустити механізм змін, спонукаючи своїх політиків цілеспрямовано тиснути на нашого ворога, і, не залишивши йому вибору, примусити здійснити довгоочікуваний обмін.

Гурт «Антитіла» взяв участь у закритих заходах з представниками уряду, політиками та дипломатами, включно з почесними консулами й сенаторами. Так, приватні зустрічі з учасниками гурту провела міська рада Філадельфії, Генеральне консульство Чеської Республіки в Нью-Йорку організувало закриту зустріч гурту з Генеральним консулом та представником Чехії в ООН у Богемському національному залі. Гарвардський університет з нагоди 50-річчя Українського наукового інституту запросив учасників гурту поспілкуватися з науковою і творчою інтелігенцією. Крім того, музиканти відвідали «Український саміт дій», що проходив у вашингтонському Капітолії.

Окрім інформаційно-культурної мети американського туру в межах проєкту «Культура vs війна», була і благодійна мета — зібрати кошти на користь Головного управління розвідки МОУ. 250 тисяч доларів (10 млн гривень) — загальна сума, що зібрана на аукціонах воєнних трофеїв, які Благодійний фонд «Антитіла» проводив у кожному з міст американського туру. Вперше в США на аукціоні був проданий унікальний артефакт війни — цілий та неушкоджений розвідувальний БПЛА «Орлан-10», що активно використовувався ворогом для спостереження та коригування артилерії. Завдяки філігранній роботі бійців 112-ї Бригади ворожий «Орлан» був заглушений за допомогою комплексу РЕБ «Нога» на підконтрольній нам території в Донецькій області. Цей трофей був проданий за 15 тис. доларів на благодійному аукціоні в Чикаго, а загальна сума проданих лотів під час цього заходу сягнула 50 тисяч доларів.

Українська громада в США має підтримувати українських артистів на кожному етапі їхньої творчості. Переглядами і прослуховуваннями, придбанням платного контенту та регулярним відвідуванням концертів. Адже все це — важлива частина стратегічної боротьби за мізки і серця. І вони мають бути українськими.

Тур «Культура vs війна. Антитіла» по США організовано гуртом «Антитіла» у партнерстві з фондом Revived Soldiers Ukraine та United Help Ukraine, за ініціативи Асоціації «Дивись українське!», за підтримки Фонду «МХП-Громаді», за сприяння офісу президента України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства закордонних справ України, Головного управління комунікацій Збройних сил України та Генерального штабу ЗСУ.

■ СВДОКІЯ ФЕЩЕНКО

Нові проєкти представив Музей історії міста Києва. Презентували книгу «Київ. Неймовірні історії великого міста» — яскраве подарункове видання про місто та його мешканців. Там є чимало QR-кодів. Тож читачі мають змогу побачити 3D-модель, скажімо, Андріївської церкви або який вигляд міг мати Київ. Є можливість навіть відвідати віртуальну екскурсію. А ще, тримаючи в руках видання, можна сісти у віртуальний трамвай і потрапити у Київ 1913 року, переглянувши фільм, створений на основі старих фотографій.

У цій книзі є маршрути столицею для всіх сезонів року. Навесні за допомогою мапи читачі можуть відвідати всі київські мінікультурки проєкту «Шукай», а восени — сфотографуватися біля найвідоміших стінописів.

Цікаві будинки, символи Києва, райони столиці, відомі особистості, парки та дивовижні місця — про все це йдеться у «Київ. Неймовірні історії великого міста». А найголовніше — книжку написано від першої особи, тобто Київ особисто проведе аудиторію своїми вулицями та розкаже їхню історію.

Також днями в Музеї історії міста Києва відкрили виставку «Злиття світів» творчого тандему митців Макса Вітика та Ганни Криволап. Художни-

■ СТОЛИЦЯ

Неймовірні історії
великого міста

Книгу з віртуальною екскурсією та виставку Макса Вітика і Ганни Криволап представляють у Музеї історії Києва

ки через свої роботи досліджують глибокий зв'язок між чоловічим та жіночим початками, що формують світ, у якому ми живемо.

Виставка складається з двох серій живописних робіт — геологічної абстракції «Відслонення» Макса Вітика та класичної експресивної абстракції «Галицьке Бароко» Ганни Криволап. Експозиція показує злиття двох концепцій, живописних стилів, а також світів, один з яких створений силами природи, а інший народжений людським талантом.

«Мистецтво завжди було дзеркалом свого часу, уособлюючи дух епохи та відображаючи її унікальні

ідеї, цінності та настрої. Через творчість ми фіксуємо важливі моменти історії, соціальні зміни, технологічні інновації та естетичні вподобання, передаючи їх у вічність. Виставка «Злиття світів» — це історія про гармонію двох стихій, де сила землі зливається з енергією життя, творячи наш світ таким, яким ми його знаємо», — зауважують автори виставки Ганна Криволап та Макс Вітик.

Макс через свої абстрактні геологічні картини передає силу і глибину Землі. Колористична глибина і текстурні шари його полотен символізують чоловічу енергію — потужну, структуровану і фунда-

Нова книжка про Київ зацікавила читачів.
Фото надане музеєм.

ментальну, якою і є сама планета Земля. Художник розкриває історію нашої планети через абстрактний живопис гірських порід.

Ганна ж у своїй експресивній абстракції втілює рух та емоцію — її картини сповнені бароковою динамікою, ніби пульсують життям. Тепло, чуттєвість, безперервний рух, емоційність — таким і є жіноче начало, що відображає саму сутність людської душі. ■

Костянтин РОДИК

Два роки тому Дональд Трамп оголосив, що братиме участь у виборах чергового президента США. Відтоді його привид блукає по всьому політичному світі. На моїй актуальній полиці — сім перекладених українською книжок про Трампа. Усі вони написані добре знаними в Америці авторами і здобулися на статус тамтих бестселерів. Проте вказати на «кращу» наразі не можу, бо не всі прочитав. Але можна стверджувати, що найбільш інсайдерськими, найбільшimi до «тіла», є дві. Спогади Герберта Макмастера про перебування на посаді радника з національної безпеки у Трамповій адміністрації і мемуари Джона Болтона, який змінив його на тій самій топпосаді й протримався на ній так само рік із хвостиком.

Генерал Макмастер — визнаний спеціаліст зі стратегій; про його книжку «Поля битв» (К.: Наш формат, 2023) «УМ» писала в номері від 05.06.2024. Болтон, радше, — кризовий менеджер. Його «Кімната, де це сталося» (Х.: Віват, 2021) — це постійне рипання дверей, на яких позначені імена вищих посадовців США, а найчастіше упродовж 600-сторінкової оповіді читач перебуває в головній кімнаті Америки — в Овальному кабінеті.

Декорації цілком збігаються зі славетним шестисезонним серіалом «Картковий будинок» (2013–2018), який, до речі, знятий за трилогією британського колеги Болтона Майкла Доббса, радника Маргарет Тетчер. І там, і тут перед нами — карколомний процес ухвалення рішень. Обидві американські книжки, Макмастера і Болтона, — високоякісні посібники з практичної аналітики. Проте перша сконцентрована головню на опрацьованні сценаріїв, а друга — на їх втіленні.

Джон Болтон, юрист-випускник Єльського університету, у свої 33 сягнув найвищого, як тоді здавалося, рівня: обійняв посаду заступника міністра юстиції в адміністрації президента Рейгана, найяскравішого і найефективнішого у повенній Америці. За президента Джорджа Буша-старшого розпочинається дипломатична кар'єра Болтона: помічник держсекретаря. Через одну президентську каденцію стає заступником держсекретаря в адміністрації Буша-молодшого, а тоді — послом США в ООН. Далі, будучи приватним політичним експертом, нещадно критикував зовнішньополітичний курс наступного президента Барака Обами, зокрема й через його провальні рішення стосовно російського вторгнення в Україну 2014 року. Публічно закликав до озброєння України і надання їй перспектив членства в НАТО. Після перемоги Трампа у президентських виборах 2016-го заговорили про ймовірність залучення Болтона, чільного на той час аналітика Республіканської партії, до нової владної команди. Українська служба «Голосу Америки» навіть опублікувала тоді матеріал під назвою «Наша людина» у Трампа». Проте офіційне запрошення надійшло два роки потому, 2018-го.

Болтон на той час регулярно з'являвся у недільному праймтаймі телеканала «Фокс Ньюс» як головний експерт із зовнішньополітичних питань. А Трамп, як вичитуємо вже в мемуарах Болтона, «далі дивився і навчався через «Фокс Ньюс». Реальний робочий стіл нового президента перебував тоді не в Овальному кабінеті, а в маленькій сусідній ідальні з величезною плазмою на стіні, де безперервно віщав «Фокс Ньюс», і під цей інформаційний шум американський президент обдумував рішення, що вплинуть на весь світ. Болтон пише: «Трамп буквально поставив завдання: «Приведіть його в адміністрацію, щоб він захищав нас на телебаченні». Чи не того ж вечора один з очільників адміністрації написав Болтонові: «Президент був у захваті... Рішення

ОБРІ

Шоубісик,

або Остап-Дональд Бендер-Трамп

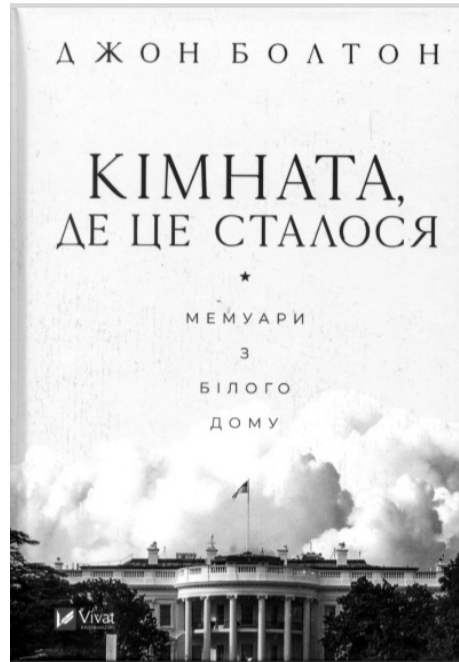
щодо Ірану ухвалював з огляду на вашу статтю» (звісно, Болтон не обмежувався телеєфірами, а й писав до найвпливовіших газет).

Попервах Трамп не планував надавати Болтонові якусь ключову посаду. На першій їхній зустрічі в Білому домі йшлося про заступника в кількох — на вибір — міністерствах. Болтон рішуче відмовився, а на запитання, чого б він хотів, назвав дві посади, які на той час були вакантними: державного секретаря або радника з національної безпеки. Відповідь президента надійшла лише за кілька тижнів. А після першого вікенду на новому місці «в понеділок зранку Трамп зателефонував мені, щоб поговорити про мої виступи на двох недільних ток-шоу... За словами Президента, я був «супер на телебаченні», але мені варто було більше хвалити самого Трампа, оскільки «такого, як він, ще ніхто раніше не робив». Реакція Болтона була блискучою: «Я відмовився з'являтися на недільних ток-шоу». Та це був не демарш, а єдино правильне, як на мене, рішення. Мій власний досвід урядової політичної аналітики, мізерний порівняно з описуваним, свідчить: ти не підеш на публічність, поки є надія на реалізацію твоїх культурних порад.

На самому початку контактів із президентом, пише Болтон, «я висловив свій погляд щодо основних обов'язків радника з національної безпеки: робити так, щоби президент володів вичерпною інформацією про можливі варіанти дій і щоб його рішення виконувалися». Колись Кондоліза Райс, історична постать в сучасній американській політиці, яка обіймала обидві головні зовнішньополітичні посади, зазначила: «Робота державного секретаря — найкраща робота в уряді. Робота радника з національної безпеки — найважча». Найважча не тільки тому, що доводиться приборкувати таких державних монстрів, як Держдеп, міноборони та мінфін, а й реагувати, наприклад, на «феномен» Джаредда Кушнера: «Мені ще належало найближчими днями розібратися з тим, чому це міністр іншої країни телефонує зятю Президента».

Ясна річ, така доскіпливість не була потрібна Трампові. Але мусив рахуватися зі світовим реноме свого радника. У книжці є свідчення дипломата в одній диктаторській країні: «Прихильники режиму не впевнені, чи варто вірити у військову загрозу з боку США, але коли Джон Болтон пише у твіттері, це їх лякає». До того ж, згадує сам мемуарист, «ще у 2002 році... Північна Корея нагородила мене званням «останнього покидька». А вже після першого року роботи радником він удостоївся персонального згадування від аятоли Хаменеї, котрий, коментуючи популярне іранське гасло, сказав: «Смерть Америці означає смерть Трампа, Болтона і Помпео» (Майк Помпео — держсекретар і спільник Болтона в адміністрації Трампа).

Болтон повернувся на державну службу, бо для нього як політолога попередні «вісім років президентства Обами означали, що потрібно багато чого виправити». Водночас він бачив, що «з інституційної точки зору, Трампів прихід в Овальний кабінет і перший рік у президентському кріслі були неоправданно провальними... Сам Трамп і більшість з його команди не завдали собі клопоту ознайомитися з інструкцією з експлуатації» виконавчої влади». Отже, Болтон розумів, що його робота буде суцільною роботою над по-

милками високопоставлених трієчників. Але, певно, не думав, що його головний «учень» виявиться настільки безнадійним.

Дуже швидко виявилось: «У Трампа немає жодної генеральної стратегії міжнародних відносин, більше того — його дії не вкладалися в якусь послідовну траєкторію... Суперечив сам собі, забуваючи про нову реальність, яка складалася після його слів». Це про сумнозвісні Трампові твіти, на які «дорослі» урядовці ніяк не могли вплинути: «Ми всі відмовилися від спроб змусити його припинити твіти, бо все, що ми могли, — продовжувати з цим жити». Єдине, що лишалося, ставитися до того іронічно: «Заява була майже сміховинна, але принаймні не суперечила нашим позиціям. За критеріями Трампового Білого дому це взагалі була перемога, вдалий день на роботі».

З часом викристалізується психологічний портрет Трампа: «Емоційні сплески, рефлекторні реакції... Особисті імпульси і примхи... Нетерплячість та неуважність... Відсутність послідовності... Його думки робили зигзаги часом згодом... Періодичні спалахи роздратування... Безсистемні вчинки... Здатність нехтувати всім, чого він не бажав... Інстинктивне бажання відбутися розмовами... Просто потопав в ілюзії».

Болтон згадує, що кожна авдієнція у Трампа була ніби «вкотре стати перед потягом, що мчить». Або — «ніби ти опинився не в Західному крилі Білого дому, а всередині пінбольного автомата». Ця гра під назвою «настільний більярд» була популярна і в советському дитинстві: запустиш кульку — і не знаєти, в якій лунці вона опиниться.

Радник з набезпеки намагався якось оптимізувати процеси в Овальному кабінеті, починаючи від щоденного графіку президента. Згадує, як за Буша-молодшого день починався з брифінгу ЦРУ, РНБ і Держдепу від 8:00 до 9:15. «Якби мені пощастило стати свідком такого дисциплінованого підходу в підготовці до нового дня, я б подумав, що помер і потрапив у рай. Насправді ж Трамп зазвичай обмежувався двома доповідями розвідки на тиждень, причому переважно говорив більше за доповідачів і часто на теми, жодним чином не пов'язані з актуальними питаннями. З усіх проблем графік Трампа виявився найпростішим. Однією ж із найскладніших була його мстивість (постійні вибухи

гніву на адресу Джона Маккейна навіть тоді, коли той помер... рішення анулювати допуск до секретної інформації директорів ЦРУ» і тощо, тощо).

Безуспішними були і спроби просвітити Трампа з історичного боку, який, бува, питав, наприклад, «чи не входить Фінляндія до складу Росії». Або раптом на зустрічі з британською делегацією: «А що, у вас ядра держав?» Я розумів, що він не жартує». Болтон розповідає, що кілька разів детально обговорював з президентом історію поділу Корейського півострова і невирішені наразі проблеми об'єднання двох частин, але «то були марні зусилля... Трамп знає лише те, що хоче знати... Одержимий перспективою заявити, що він поклав край Корейській війні... Йому було байдуже до раціональних аргументів, бо він просто хотів зробити широкий жест і бути оспіваним у медіа».

І це не кажучи про те, що «лише Трамп міг уявити собі зустріч Президента Сполучених Штатів з бандитами». Проте саміт з Кім Чен Ином, попри відчайдушний спротив Пентагону, Держдепу і Ради набезпеки, таки відбувся. Корейський диктатор попросив скасувати спільні військові навчання Вашингтона й Сеула, на що Трамп одразу пристав і навіть «заявив, що Кім Чен Ин щойно заощадив Штатам купу грошей... Трамп дістав м'ятні цукерки і запропонував їх північнокорейцям».

Присутні американські генерали «не могли повірити почуттю, настільки далекою була балаканина Трампа від небезпечного реального світу, в якому жили ці суворі чоловіки». Натомість Кім зачудовано прокоментував: «Ми сьогодні наче в дивокраї». Після спільної пресконференції двох лідерів «японці всерйоз занепокоїлися масштабом наших поступку». А Трамп ще з літака додому твітує: «Щойно приземлюся. То була довга подорож, але тепер усі ми можемо почуватися набагато безпечніше, ніж до часу мого президентства. Загрози ядерної небезпеки від Північної Кореї більше не існує». Наступні місяці цілком спростували те неприємне твердження, а Болтон констатував, «як швидко і як багато новору північнокорейці встигли набратися» внаслідок безглузких поступку американського президента.

Коли зустрів у книжці вислів «Трампа понесло», одразу згадалися Ільф і Петров. «Кімната, де це сталося» — ніби історія про те, як би рулив державою Остап Бендер, котрому цілком пасувало би Трампове висловлювання, мовляв «до сьогодні Сполученими Штатами правили ідіоти, але тепер усе має змінитися».

Свою річницю на посаді радника з національної безпеки Болтон зустрів тяжкими роздумами: «Я міркував, нащо взагалі щоранку повертаюся до Західного крила... Трамп, який нескінченно підкреслював, що він один ухвалює рішення, не мав особливого бажання брати на себе відповідальність за ці рішення... Важко згадати хоч одне важливе рішення, яке б він ухвалив не на користь свого переобрання... Я не розумів, як нам пережити вибори 2020 року».

Подав у відставку. І написав цю книжку. «Я вважаю, що колишні вищі посадовці особи практично зобов'язані пояснити, що вони робили, перебуваючи в уряді». Але президент думав інакше й був «рішуче налаштований не допустити публікації... Поводився типово, вилучаючи особисті та інші неклаксіфіковані документи моїх радників... блокуючи мій обліковий запис у твіттері... Його реакція варіювалася від підлої до конституційно неприпустимої».

Але книжка таки вийшла — і тепер ми попереджені щодо очікувань в американських виборах, які відбудуться за місяць. ■

■ ФУТЗАЛ

Треті в світі

Українська футзальна збірна вперше в історії піднялася на планетарний п'єдестал

Після болючої поразки від аргентинців (1:7) у стартовому поєдинку футзального «мундіалю», напевно, мало хто очікував, що турнірний шлях нашої збірної завершиться бронзовим фіналом та дебютними нагородами. Але підопічним Олександра Косенка вдалося здивувати світ!

Олексій ПАВЛИШ

Вийшовши до плей-оф із другого місця у своєму кварталі, «синьо-жовті» на шляху до півфіналу впевнено здолали Нідерланди (3:1) та Венесуелу (9:4). А за путівку до «золотого» фіналу підопічні Косенка боролись із титулованими бразильцями. Наші футзалісти першими відкрили рахунок і потім за рахунку 2:2 мали кілька нагод, аби вирвати перемогу, але долю протистояння вирішив необов'язковий фол та пенальті у ворота «синьо-жовтих»: м'яч від руки голкіпера Олександра Сухова залетів у ворота.

«Дуже прикро програвати в таких матчах, де ми були як мінімум не слабшими, а подекуди виглядали навіть краще за бразильців. Дякую хлопцям, вони виклалися на 100%. Трохи нам не вистачило реалізації, були гарні моменти. Якби забити, то могли б розраховувати на

перемогу. За хлопців дуже прикро, вони віддали все і заслуговували на більше», — заявив після матчу з «селесао» Олександр Косенко, підкресливши налаштованість підопічних на поєдинок за «бронзу».

За іронією долі поєдинок проти французів завершився з таким же рахунком (7:1), як і стартова гра наших футзалістів на ЧС, але цього разу наші футзалісти не залишили суперникам жодних шансів, здобувши дебютні нагороди на такому рівні. За «бронзу» ЧС українська збірна до цього грала ще у 1996 році, але тоді поступилась РФ (2:3).

У грі ж проти французів все пройшло як по маслу. На початку другого тайму зусиллями Ігоря Корсуна та Владислава Семенченка підопічні Косенка вийшли вперед. Згодом французи скоротили відставання, але два голи за одну хвилину від Євгена Жука змусили суперника

Україна вперше в історії виграла медаль на ЧС з футзалу.

знімати воротаря та випустити п'ятого польового гравця аж за 12 хвилин до фінальної сирени. Французи пішли ва-банк, але забити їм більше так і не вдалося — Олександр Сухов здійснив три «сейви» поспіль. Натомість українці зусиллями Даниїла Абакшина тричі скористалися відсутністю голкіпера у суперника, довівши рахунок до непристойного.

«Поки що немає повного розуміння того, що нам все вдалося, але це справді фантастично. Напевно, усвідомлення прийде трохи пізніше, зараз це якось важко увяляється, але це дійсно так. Ми — бронзові призери

У поєдинку за планетарну «бронзу» «синьо-жовті» розгромили Францію.

Підопічні Олександра Косенка радіють перемозі у «бронзову» фіналі.

ри чемпіонату світу!» — не приховував емоцій після церемонії нагородження Олександр Косенко.

«Я дуже радий за команду, країну та воїнів, що зараз нас захищають, — без ЗСУ нічого цього б не було. Гадаю, що ніхто до кінця не вірив у нас в країні, хіба близькі люди. Але ми зробили те, чого ніхто не робив до нас», — додав один із героїв бронзового фіналу Євгеній Жук.

Окрім командної «бронзи», наших футзалістів відзначили й індивідуальними нагородами. Даниїл Абакшин із сімома голами став другим найкращим бомбардиром турніру та отримав «срібну» бутсу, а Ростислав Семенченко здобув «бронзовий» м'яч та звання третього найкращого гравця ЧС. «Ви-

таю збірна України з футзалу з великим досягненням! Дякую гравцям, тренерському штабу, персоналу та всім, хто долучився до здобуття бронзових нагород чемпіонату світу. Це грандіозний успіх і результат нашої спільної роботи. У важкий для країни час ми продовжуємо показувати свою міць та незламність на найвищому рівні. Ще раз дякую всім причетним. Пишаємося! Слава Україні!» — наголосив президент УАФ Андрій Шевченко.

А «золото» мундіалю розіграли єдині команди, які на турнірі були сильнішими за українців — бразильці й аргентинці. «Селесао» здобули мінімальну перемогу (2:1) — для них це шостий титул чемпіонів світу в історії. ■

У півфіналі ЧС Україна поступилася майбутньому чемпіону — Бразилії, хоча мала в тому матчі всі шанси на успіх.

Український футзаліст Даниїл Абакшин став другим кращим бомбардиром ЧС-2024. Фото з сайта uaf.ua.

Костянтин Вівчаренко
захисник ФК «Динамо» (Київ)

«Дуже важка гра, після Єврокубків завжди важко переключатися на матчі чемпіонату України. Плюс, звісно, дорога впливає на кондиції. Тому добре, що сьогодні вдалося перемогти «Кривбас» — це найголовніше».

Григорій ХАТА

Насичений змаганнями футбольний календар (національні чемпіонати, Єврокубки, матчі збірних) вимагає від учасників цих баталій хороших фізичних та психологічних кондицій. Утім до виснажливого марафону (а про серйозну інтенсифікацію та складність турнірних графіків говорять навіть наставники найбільш можливих клубів) готовими виявляються далеко не всі.

Так, з огляду на травми футболістів перед жовтневими матчами збірних у Лізі націй головний тренер «синьо-жовтих» Сергій Ребров був змушений відмовитися від виклику цілої низки легионерів — Руслана Маліновського, Віктора Циганкова, Віталія Миколенка та Олександра Зінченка. Згодом наставнику довелося ще раз переглянути заявку, з якої випали троє травмованих динамівців — Бражко, Піхальонко та Ярмоленко.

Тож напередодні принципово важливих поєдинків Ліги націй — проти Грузії (11 жовтня) та Чехії (14 жовтня) Реброву належить збудувати, по суті, нову команду. Звісно, попередні невдачі неабияк тиснуть на тренера, а від того, як швидко йому вдасться знайти спільну мову з потенційними гравцями основи, на пряму залежатиме підсумок майбутніх протистоянь.

«Звичайно, був схвильований, коли дізнався про виклик до національної команди, адже це було моєю мрією. Я працював і робив на футбольному полі все, щоб потрапити до збірної України. Дуже радий, що це сталося. Хочеться показати себе тут, почуватися комфортно, тренуватися і допомагати команді», — так відреагував на несподіваний виклик до збірної півзахисник «Олександрії» Іван Калужний.

■ ФУТБОЛ

На ротаційній основі

Синхронно програвши на Євроарені, «Динамо» та «Шахтар» здобули важливі перемоги в національному чемпіонаті

Після перемоги над «Кривбасом» «біло-сині» одноосібно очолили турнірну таблицю ЧУ.
Фото з сайту fc.dynamo.com.

Ще один представник вітчизняного чемпіонату, котрого вперше запросили до національної збірної, — форвард «Полісся» Олександр Назаренко. «Коли мені зателефонували й сказали, що плани змінилися і я їду в збірну, в мене навіть телефон з рук випав. Був дуже схвильований, але щасливий», — розповів

граєць житомирського колективу, який нині з сімома голами (разом з «гірником» Георгієм Судаковим) очолює бомбардирську гонку в УПЛ.

На старті нинішнього сезону гравці «Олександрії» та «Полісся» перебувають на видноті. Обидва клуби впевнено тримаються в призовій зоні й відчайдушно

заважають потрапити в трійку лідерів «Шахтарю». Щоправда, в минулому турі, граючи проти «Руху», команда Руслана Ротана припустилася несподіваної осічки й відпустила в одноосібне лідерство «Динамо», однак менше уваги після цього до гравців «Олександрії» точно не стало.

А от футболісти «Шахтаря»

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 9-й тур. «Чорноморець» — «Оболонь» — 1:0, «Карпати» — «Янг-лець» — 0:0, «Верес» — «Зоря» — 2:1, «Олександрія» — «Рух» — 1:1, «Колос» — «Лівий берег» — 0:0, «Полісся» — «Ворскла» — 2:1, «Шахтар» — ЛНЗ — 5:1, «Динамо» — «Кривбас» — 2:1.
Лідери: «Динамо» — 22 (8 матчів), «Полісся», «Олександрія» — 20 (по 8), «Шахтар» — 16 (8), «Рух» — 13 (8), «Зоря», ЛНЗ — 12, «Кривбас» — 11 (8).

після невдалих матчів у минулих турах ЧУ та Ліги чемпіонів намагаються бодай якось підняти собі настрій. Поразка італійській «Аталанті» — 0:3 — без сумніву, стала черговим болісним ударом по репутации команди Марино Пушича.

Тож у грі проти ЛНЗ «гірники» нарешті показали щось схоже на своє справжнє ігрове обличчя. Більше за всіх прагнув задоволення Георгій Судаков, який відзначився у поєдинку «покемом». При цьому він став першим за сім років гравцем в УПЛ, кому вдалося відзначитися чотири рази за матч.

Так само невдача на Євроарені підштовхнула й «Динамо» до переможної гри в національному чемпіонаті. Після поразки «Хоффенхайму» (0:2) підопічні Олександра Шовковського мінімально переграли бронзового призера попереднього розіграшу — «Кривбас» (2:1). «Даємо можливість грати всім, аби всі відчували себе важливою частиною нашої команди. Це певною мірою дає свої результати. Конкуренція ніколи не буває зайвою. У нормальній здоровій конкуренції гравці будуть зростати особисто й індивідуально. І ми як команда будемо зростати», — наголосив Шовковський. ■

■ ТЕНІС

Прогресивне зростання

Найуспішнішу вітчизняну тенісистку в парному розряді в статусі лідера чемпіонської гонки відібрали на Підсумковий турнір WTA

Григорій ХАТА

Зігравши в сезоні всі турніри з серії «Великого шолома», тенісний бомонд традиційно наприкінці року збавляє оберти. Одні в цей момент намагаються добрати те, що було важко зробити в піковий сезон, інші — прицільно фокусуються на стартах нового року, а обрані (за своїм високим рейтингом) готуються до Підсумкових турнірів WTA та ATP.

А однією з тих, кому дісталася право зіграти на «Підсумках року», є українська парниця Людмила Кіченок. У дуєті з латвійкою Оленою Остапенко в нинішньому сезоні їй вдалося знакове досягнення — вперше в історії українського тенісу виграти у парному розряді Відкритий чемпіонат США. У 2024 році Людмила з Оленою назбирили достатню кількість балів (на початку сезону також був і фінал на «Аустреліан оупен»), аби з першого рейтингового міс-

ця у так званій гонці чемпіонів кваліфікуватися на Підсумковий турнір WTA, який 2-9 листопада проходить у Саудівській Аравії.

Загалом у 2024 році в світовому тенісі сталося кілька знакових для України подій. Окрім неймовірного успіху Людмили Кіченок на «Ю-Ес оупен», маємо ще принципову рокировку на вітчизняній вершині жіночого тенісу, а також дебютну появу в «топ-100» світового рейтингу WTA прізвища ще однієї українки.

Як свідчить статистика, Юлія Стародубцева стала 20-ю за ліком українською тенісисткою, котрій вдалося потрапити до першої сотні світового «табеля про ранги». Завдяки виходу до чвертьфіналу на турнірі WTA 1000 у Пекіні вона піднялася у рейтингу одразу на 36 позицій і в оновленому рейтингу WTA посіла 79-те місце.

Поміж усіх своїх співвітчизниць процес сходження до «топ-

100» зайняв у Юлії найбільше часу: доєдналася вона до елітної когорти у 24 роки та 7 місяців.

Ну а планомірно й упевнене сходження рейтинговими сходинками Мартою Костюк дозволило їй на початку літа дістатися до двадцятки кращих тенісисток світу й водночас здобути статус першої ракетки України, потіснивши з цієї позиції Еліну Світоліну.

Нині в рейтингу WTA Марта Костюк посідає 17-те місце, і її високі позиції на пряму варто пов'язувати з плідною роботою з польською наставницею Сандрою Заневською.

«Найбільше я пишаюся не якимось конкретним турніром, а тим, як Марта виростає за останній рік. Коли ми починали минулого року, також було багато випробувань поза кортом, і я відчуваю, що вона сильно виростає як особистість і це допомогло їй зрости як гравчині. Вона дуже енергійна, дуже життєрадісна і дуже молода, але водночас дуже зріла. Тож ви

Юлія Стародубцева вперше в кар'єрі піднялася до першої сотні рейтингу WTA.
Фото з сайту btu.org.ua.

можете вести з нею чудові розмови», — так охарактеризувала свою підопічну 32-річна Заневська, котра в недалекому минулому також була професійною тенісисткою.

А найтитлованіша українська майстриня великого тенісу Еліна Світоліна нині відновлюється після операції на правому гомілкостопі. Стара травма почала неабияк їй докучати — не тільки на корті, а й у повсякденному житті. Тож досвідчена спортсменка змушена була піти на оперативне лікування.

«Це та сама проблема, яка закінчила мій сезон у 2023 році та заважала мені протягом більшої частини 2024 року. Стало важче з нею боротися, і вона все більше і більше впливала на мене не лише під час тенісу та тренувань, а й у повсякденному житті. Але зараз я рада можливості зосередитися на своєму одужанні та повернутися ще сильнішою ніж раніше. Я сповнена рішучості зробити все можливе, щоб вийти на корт і змагатися на найвищому рівні», — заявила Світоліна. ■

TAKE КІНО

«Матриці» — 25 років

Як легендарний фантастичний бойовик здійснив революцію у світі кіно

Марія ТКАЧЕНКО

Двадцять п'ять років тому на екрани вийшла «Матриця» — фільм, приречений на успіх, який з роками став культовим. Причому культ його живий досі, незважаючи на провальні сиквели. Та за рахунок однієї лише удачі великі кінопроекти не народжуються, — потрібне бачення. Ларрі та Енді Вачовські з дитинства любили кіно. Ходили одразу на два, а то й три сеанси, вигадували свої аматорські сценарії. До речі, саме це захоплення й стало причиною їхньої першої гроші.

Переїхавши до Нью-Йорка, вони отримали роботу в Marvel і зайнялися створенням коміксів уже професійно. Якось Ларрі та Енді сформулювали ідею: чи може світ, у якому ми живемо, виявитися лише комп'ютерною програмою? Так і сформувався, по суті, перший драфт сценарію «Матриці».

Вачовські вже мали певні зв'язки в Голлівуді, що полегшувало пошуки фінансування. Написаний ними сценарій бойовика «Наймани вбивці» сподобався продюсеру студії Warner Bros Лоренцо Ді Бонавентуре. Він прочитав чернетку «Матриці» й нічого не зрозумів, але відчув, що потенціал у цій історії, безперечно, є. Вирішили, що Вачовські знімуть пару малобюджетних пробних стрічок, і якщо все в них вийде,

Кадр із фільму «Матриця». Фото з сайту suspilne.media.

вони зможуть узятися за «Матрицю». План майже провалився, але молодим режисерам вирішили дати ще один шанс, і вони довели, що вміють знімати.

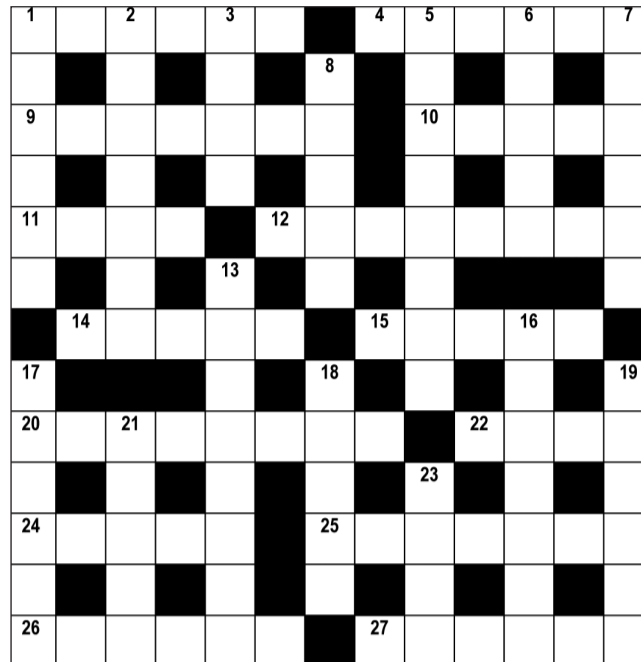
Фільм «Зв'язок» (1996) уперше представили на Венеційському кінофестивалі. І хоча стрічка не окупила свій і без того крихітний бюджет, критики були в захваті від картини. Боси студії виділили Вачовські 63-мільйонний бюджет, але з умовою того, що зніматимуть в Австралії. Залишалося лише одне питання: хто виконає головну роль? Розглядали різні кандидатури — від Вела Кіллмера і Юена Макгрегора

до Бреда Пітта і Леонардо Ді Капріо. Роль Нео стали пропонувати всім поспіль: запрошення на проби отримали Ніколас Кейдж, Віл Сміт, Джонні Депп. Ларрі та Енді дуже хотіли отримати саме Деппа, але тут втрутилися продюсери. Вони нав'язали режисерам свою кандидатуру — роль отримав Кіану Рівз, який уже добре зарекомендував себе в бойовиках, і Вачовські погодились.

Блокбастер змінив реальність навколо себе. «Матриця» вийшла 1999 року, коли, без перебільшення, весь світ охопили параної. Тут було все: образи, що в'їдаються в пам'ять, надзвичайно

вдало підібраний саундтрек, тривожна, але вражаюча естетика, а головне — сенси, що пробираються під шкіру. Чи спекулювала «Матриця» на фобіях простих людей, які вступають у нове тисячоліття, як щось небезпечно і незвідане? Безперечно. Але робила це талановито. Вийди «Матриця» сьогодні, багато хто сказав би, що це не кіно, а збірка мемів, приправлених дорогими, але трохи безглуздими спецефектами. І мали б рацію.

Через 25 років історія Нео виглядає свіжо, ніби час обтікає її, не зачіпаючи. Дуже небагато фільмів можуть похвалитися тим самим.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №41

По горизонталі: 1. Міфічний птах, який, за легендою, спалює себе і відроджується з попелу. 4. Відомий бренд спортивного одягу і взуття. 9. Відріз полотна, яким в Україні обертали голову замійної жінки. 10. Самоназва угорця. 11. Старовинний український народний танець. 12. Основний функціональний елемент легень, через стінку якого здійснюється газообмін. 14. Мама нареченого чи нареченої для батьків з іншого боку. 15. Річка в Архангельській області, в якій Пушкін «позичив» прізвище свого героя. 20. Ім'я чайки з культового роману американського письменника Річарда Баха. 22. Культова споруда. 24. Природна водойма. 25. Болгарське містечко, національна столиця гумору. 26. Гора, до якої пристав ковчег Ноя після закінчення всесвітнього потопу. 27. Відомий балтійський курорт.

По вертикалі: 1. Привид, примара, ілюзія, щось, що існує лише в уяві. 2. Райцентр на Вінниччині. 3. Риба з сімейства лососевих. 5. «Стоїть в селі Суботіві на горі високої ... України: широка, глибока» (Тарас Шевченко). 6. Французький філософ та енциклопедист епохи

Просвітництва. 7. «Довгограючий» фільм. 8. Болотний птах. 13. Російська поетка, уроджена Ганна Горенко. 16. Міфічне чудовисько у вигляді жінки зі зміями замість волосся, від погляду якої все живе оберталося на камінь. 17. Комаха-медонос. 18. Місто в Голландії, де розташовується Міжнародний кримінальний суд. 19. Давньогрецький глечик з вузьким високим горлечком. 21. Рослина-паразит, яка формує «гнізда» на деревах. 23. Суміш кількох видів лікарських трав з певним лікувальним ефектом, фіточай.

Кросворд №40 від 2 жовтня

ПРИКОЛИ

— Куме, а коли вже почнеться та діджиталізація?
— А тоді, коли баба Мотря з Мотовилівки зможе вимовити слово «андбалндінг».

— Тату, а що таке вертикаль влади?
— А це, синку, коли корупціонер сидить на корупціонері й корупціонером поганяє.

— Що робить наш шеф-кухар?
— Вигадує нову назву для вчорашніх котлет.

Уранці 1 січня дружина каже чоловікові:
— Допоможи мені прибратися

після свята.
— Не можу — голова розколюється, руки трусяться...
— От і добре! Тоді витрусиш усі килимки.

Прибігає хлопчик і кричить:
— Мамо, в нас на сіниціку голі люди бігають.
— Це дикі люди.
— Тітка, може, й дика, а татко наш — домашній.

Чоловік купив дружині в подарунок перстень.
— Навіщо так витратитися? — дивується приятель.
— Тактика. Гроші окупляться, бо не доведеться витратитися на рукавички.

ПОГОДА

10–11 жовтня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без опадів. Вітер південно-східний, 1-2 м/с. Температура вночі +11...+12, удень +15...+20. Післязавтра вночі +12...+13, удень +16...+19.

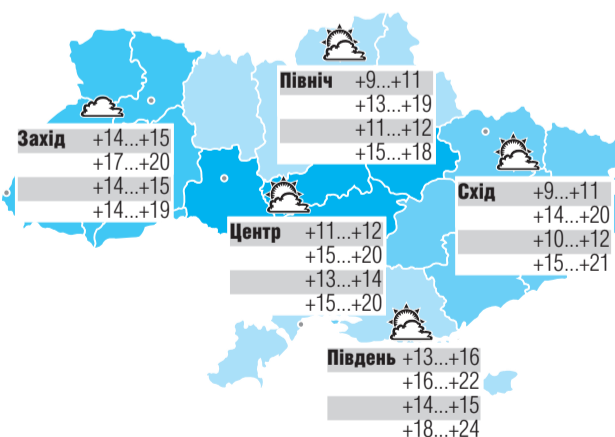
Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, без опадів.

Славське: вночі +11...+12, удень +14...+17.

Яремче: вночі +10...+11, удень +13...+18.

Міжгір'я: вночі +11...+12, удень +14...+18.

Рахів: уночі +10...+11, удень +13...+16.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Берестейський, 50
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 0935171202
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенські булі», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «МЕГА-ПОЛІГРАФ» — у Києві Зам. 3009041 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 187
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168